

RandKrant

MAANDBLAD VOOR DE INWONERS VAN DE VLAAMSE RAND

november 2009 | jaargang 13 | #10

Klimaatwijken besparen samen energie

**Vervuilde gronden
krijgen toekomst**

**‘Een lens kan
iemand veranderen’**

Stephan Vanfleteren over
het mysterie van het fotograferen

**Franstaligen
vinden job in de Rand**

Tussen kunst en natuur

FeliXart Museum gaat lokaal en internationaal

+ AGENDA

Ça brûle

of de kwetsbaarheid van het leven

Geert Selleslach is hoofdredacteur van RandKrant.

i

inhoud

13

AGENDA BINNENIN

De kat en de egel

BHV is nog niet gesplitst. En dat zal nog een tijdje duren. Tenminste tot maart 2010, want nu heeft ook de Duitstalige Gemeenschap van ons land besloten om een belangenconflict in te roepen. Alleen God weet welk belang men in de Oostkantons hierbij heeft. Zelfs de grote baas van de Duitse Belgen, minister-president Karl-Heinz Lambertz, kon het niet uitgelegd krijgen. Tijd kopen voor de federale regering, ja. En ongetwijfeld ook wat goede wil bij de bewindvoerders van het Franstalige Gewest, die hem vroeger niet eens zagen staan. Maar soit, het kan volgens de regels van het spel. En dus gebeurt het.

Gek dat zo'n regels niet overal gelden. Neem nu de faciliteitengemeenten. Daar mochten Franstalige niet-benoemde burgemeesters de laatste maanden rustig verder de Nederlandstalige gemeenschap benaderen. Met een triest hoogtepunt in Wezembeek-Oppem, waar de Franstalige meerderheid de eigen Nederlandstalige gemeenteschool vakkundig de nek omwringt zonder dat er een haan naar kraaide. Of in Sint-Genesius-Rode, waar de Franstalige meerderheid besliste om de extra uren voor Franse lessen in de tweede graad van het lager onderwijs van de Nederlandstalige gemeenteschool niet langer te betalen omdat het wettelijk pas vanaf het vijfde studiejaar verplicht is. Het is waarschijnlijk de enige richtlijn vanuit Vlaanderen die deze gemeente zo stipt opvolgt. Terwijl een klein kind weet dat die extra lessen geen overbodige luxe zijn in de lagere scholen van de Rand.

Ik vraag mij altijd af wat mensen bezielt om zo'n hardvochtige beslissingen te nemen, zelfs in conflictrijke faciliteitengemeenten. Het is tegen alle *common sense*, tegen het algemeen belang van de lokale gemeenschap,

Nederlandstalig of Franstalig, waarvoor een burgemeester zou moeten staan. Maar het gebeurt. Zonder boeh of bah. Ik vraag mij ook af waar de kritische Franstalige stemmen zitten die niet zonder meer klakkeloos alles van hun meerderheid aanvaarden. Naar verluidt zouden ze bestaan, maar ik hoor ze niet. Nee, het is steeds de schuld 'van de andere kant'. Zelfs een onschuldige slogan uit ver vervlogen tijden als *Waar Vlamingen thuis zijn* leidde enkele maanden geleden tot zure oprispingen.

Geef mij dan maar de kat en de egel. In volle natuur gezworen vijanden, in de Vlaamse Rand vriendjes zoals je volgende maand zult kunnen zien en lezen in onze rubriek natuurlijk op blz. 26-27. Ze blijken bovendien niet de enige dieren te zijn die, als ze elkaar leren kennen, uiteindelijk met elkaar kunnen opschieten. Wat dieren kunnen, kunnen mensen toch ook? Eigenlijk zien we dat elke dag wanneer mensen elkaar ontmoeten, helpen of samen plezier maken. Ook in de Rand zijn veel mensen samen actief in een vereniging of als vrienden, ongeacht welke taal iemand van thuis uit spreekt. Gelukkig maar.

RandKrant probeert elke maand te informeren over de Vlaamse Rand, maar probeert ook mensen elkaar beter te leren begrijpen. Naïef? Misschien. Uit de reacties die wij krijgen, blijkt alleszins dat dat wordt geapprecieerd door onze lezers en daar ben ik blij om. Omwille van de besparingen, waar blijkbaar niemand aan ontsnapt, zullen we dat vanaf 2010 per jaar in tien edities van RandKrant doen in plaats van in elf.

TEKST Geert Selleslach ■ FOTO Filip Claessens

i

Reacties? Mail naar randkrant@derand.be

Vervuilde gronden krijgen toekomst

De vorige Vlaamse Regering zette het licht op groen om 21 vervuilde terreinen op te kuisen en een nieuwe bestemming te geven. Zes ervan liggen in Vilvoorde en Machelen.

© FC

04

© STEPHAN VANFLETEREN

10

© KM

12

© FC

28

23 Franstaligen vinden job in de Rand

Over een periode van twee jaar hebben 1950 Brusselse werkzoekenden een baan gevonden in Halle-Vilvoorde. Dat is het resultaat van een akkoord over interregionale arbeidsmobiliteit.

FR

25 Portretten uit de Far-West

Zopas verscheen een boek over de Vilvoordse wijk Far-West, waarin naast de architectuur vooral de sociale structuur van de wijk aan bod komt. In bijna 90 jaar is deze sociale woonwijk erg veranderd.

26 Bespaar samen energie

In zogenaamde klimaatwijken werken mensen samen om op zes maanden tijd 8 % van hun energieverbruik te besparen. De deelnemers willen aantonen dat ook kleine beetjes helpen om de uitstoot van CO₂ te verminderen.

FR

06 ■ vanassetotzaventem

24 ■ opstap

25 ■ huizentuinen

26 ■ natuurlijk

29 ■ restaurant

30 ■ beeldverhaal

32 ■ gemengdegevoelens

colofon

RandKrant verschijnt maandelijks op 176.000 exemplaren voor de inwoners van de Vlaamse Rand rond Brussel. Het is een uitgave van de Vlaamse Gemeenschap en de provincie Vlaams-Brabant | **Realisatie** vzw 'de Rand' | **Hoofdreductie** Geert Selleslach | **Eindredactie en coördinatie** Ingrid Laporte | **Vormgeving** Jansen & Janssen, Gent | **Fotografie** Filip Claessens en Kris Mouchaers | **Druk** A. De Cuyper-Robberecht, Zele | **Redactieadres** Kaasmarkt 75, 1780 Wemmel, tel 02-767 57 89, fax 02-767 57 86, e-mail randkrant@derand.be, website www.derand.be | **Verantwoordelijke uitgever** Jan de Bock, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Boudewijnlaan 30, 1000 Brussel | **Uit** in de Rand wordt gerealiseerd met de financiële steun van de provincie Vlaams-Brabant en de Vlaamse Gemeenschap.

Vervuilde gronde

In het verleden werden in Vlaanderen al heel wat vervuilde en verlaten industriële sites gesaneerd om ze te kunnen hergebruiken. De vorige Vlaamse Regering zette het licht op groen om 21 terreinen op te kuisen en een nieuwe bestemming te geven. Zes ervan liggen in Vilvoorde en Machelen.

TEKST Luc Vanheerentals ■ FOTO Filip Claessens

Op de site Mottay & Pissart wordt een woonproject gerealiseerd.

Het meest recente paradepaardje in de Vlaamse Rand is het 10,5 ha grote en zwaar vervuilde terrein van het voormalige Forges de Clabecq vlakbij het centrum van Vilvoorde, dat door Waterwegen en Zee-kanaal schoongemaakt werd. De Vlaamse Regering gaf dergelijke projecten een krachtige boost met het decreet op de brownfield-convenanten van 30 maart 2007. Net voor haar aftreden keurde de vorige Vlaamse Regering op 29 mei 2009 de 21 eerste convenanten goed. Deze overeenkomsten zijn samen goed voor maar liefst 1 miljard euro aan private investeringen, de ontwikkeling en sanering van circa 500 ha terreinen en op termijn de creatie van naar schatting 10.000 nieuwe jobs.

Publiek-private samenwerking

De zogenaamde brownfieldsites zijn door hun ligging aan belangrijke en commercieel interessante verkeersaders economisch interessant om opnieuw ontwikkeld te worden. Ook ecologisch is het veel interessanter *brownfields* te saneren en opnieuw te ontwikkelen dan de steeds schaarser wordende *greenfields* aan te snijden. De kosten van dergelijke projecten – vooral het opruimen van de bodemverontreiniging – zijn echter aanzienlijk. Met het nieuwe decreet biedt de Vlaamse overheid projectontwikkelaars meer administratieve, juridische en financiële zekerheid.

Grondeigenaars, projectontwikkelaars, financiers en de betrokken overheden sluiten in een convenant eerst een gezamenlijke inspanningsverbintenis om het project vlot te realiseren. Zo belooft de overheid een vlotte behandeling van aanvragen voor vergunningen en subsidies. Om de kosten te drukken, geeft de overheid vrijstelling van registratierechten bij de aankoop van de gronden. De Vlaamse Afvalstoffen Maatschappij OVAM kan afzien van de eis tot borgstelling die normaliter van de koper geëist wordt, om er zeker van te zijn dat deze zijn verplichting tot bodemsanering nakomt. De Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) werd gemachtigd om mee te werken in dergelijke projecten.

Een nieuwe stad

Uit haar industriële verleden erfde Vilvoorde vele vervuilde sites. Een aantal daarvan wer-

n krijgen toekomst

den al gesaneerd. De lopende saneringen van de vroegere kachelafabriek Peeters-Buelens aan de Harensesteenweg en van verffabriek Akzo Nobel aan de Leuvensesteenweg zijn zo goed als klaar. De Vilvoordse burgemeester Marc Van Asch (CD&V) is zeer opgetogen over de nieuwe brownfieldconvenanten. 'Ze zijn een essentieel onderdeel van de sanering van de gronden die tot de meest vervuilde van Vilvoorde behoren. Ze zijn absoluut noodzakelijk om ze op redelijk korte termijn te kunnen renoveren.'

De vier brownfieldconvenanten in Vilvoorde zijn niet los te denken van Watersite, een grootschalig reconversieproject van een voormalige industrieel gebied langs het Zeekanaal van het stadscentrum tot aan de grens met Brussel. De eerste resultaten van dit project zijn al zichtbaar. Zo werd het his-

ten Fabricom-site zal worden gesaneerd en een KMO-zone gerealiseerd van circa 1,8 ha. Hier werd perceeloverschrijdende bodemverontreiniging met minerale olie en zware metalen vastgesteld. In het noorden van Vilvoorde wordt de 5,1 ha grote oude site van Tessenderlo Chemie gesaneerd zodat een aantal bedrijven uit het Watersite-gebied geherlokaliseerd kunnen worden. Novovil participeert ook in dit project.

Nieuwe kansen

In Machelen werden twee projecten goedgekeurd. Het meest ambitieuze is dat van projectontwikkelaar Uplace op een terrein van 8,5 ha, naast het viaduct van Vilvoorde en de Woluwelaan, op de site van oude vervuilde bedrijven zoals Bona Sabla en Franki. Uplace wil hier liefst 563 miljoen euro investeren in

neringsaspect speelde in dit dossier geen rol meer omdat Uplace het zwaar vervuilde terrein al volledig opkuisde.

Nog veel mogelijkheden

Ook bij projectontwikkelaar PSR wordt positief gereageerd op de brownfieldconvenanten. 'De kosten voor herontwikkeling van de gronden zijn vaak zeer hoog. Dankzij flankerende maatregelen bij deze overeenkomsten, zoals de vrijstelling van registratierecht bij eigendomsoverdrachten en de vrijstelling van de waarborg bij OVAM, krijgen de projecten ongetwijfeld nieuwe kansen', aldus Rik Platteau, brownfieldmanager publieke overheden bij PSR. De brownfieldontwikkelaar maakt zich evenwel zorgen over de toekomst. 'Het decreet eindigt in 2010 en op dit moment zijn er geen nieuwe aanvragen voor het afsluiten van een convenant meer mogelijk. Uit cijfers van de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij Vlaams-Brabant blijkt nochtans dat er alleen al in Vlaams-Brabant nog 1160 ha onbenutte bedrijventerreinen aanwezig zijn. PSR dringt er daarom bij de Vlaamse Regering op aan om dringend nieuwe impulsen te geven aan de brownfieldontwikkeling in Vlaanderen.'

Ook ecologisch is het veel interessanter brownfields te saneren en opnieuw te ontwikkelen dan de steeds schaarser wordende greenfields aan te snijden.

torische complex Tuchthuis gerenoveerd. Nu wordt gewerkt aan de renovatie van het gebied rond het Tuchthuis. Dit project, dat de naam Kanaalpark meekreeg, situeert zich op gronden van Waterwegen en Zeekanaal dat hier samen met Vilvoorde woonblokken, een mooie kanaalboulevard en een woonpromenade wil realiseren. De investering bedraagt 104 miljoen euro. De volledige realisatie van Watersite omvat naast bedrijfsruimten meer dan 2000 nieuwe woningen. PSR Brownfield Developers, gespecialiseerd in de herontwikkeling van brownfields tot duurzame vastgoedprojecten, is de ontwikkelaar van vier Vilvoordse brownfieldprojecten.

Een eerste project kreeg de naam De Molens mee. Hier zal PSR een 6,4 ha grote verouderde bedrijvenzone met ernstige vervuiling van bodem en grondwater transformeren tot een nieuwe stadswijk met ruimte voor wonen, werken en recreatie. PMV participeert in dit project via haar reconversie maatschappij Novovil. Het tweede Watersite-project Mottay & Pissart betreft een 0,5 ha grote site waarvan bodem en aangrenzende percelen ernstig verontreinigd zijn met minerale oliën. Hier wordt wellicht een woonproject gerealiseerd. Een derde project situeert zich langs de Schaarbeeklei ten zuiden van het viaduct van de Brusselse ring waar de verla-

een grote werk- en ontspanningsplek met beleveniswinkels, kantoren, hotels, ruimten voor entertainment en cultuur. Het project zal 3160 nieuwe jobs creëren en volgens de huidige planning tegen 2014-2015 de deuren openen. Het tweede brownfieldproject is het Rittweger Business Park, dat begrensd wordt door de Rittwegerlaan, de Budasteenweg en de Holstraat. PSR Belgium is ook hier de projectontwikkelaar. Het terrein situeert zich op de vroegere Marcopa-site en heeft een oppervlakte van 1,2 ha. Hier zou een KMO-zone gerealiseerd worden. Voorlopig niet opgenomen in een brownfieldconvenant is het Acces Park in Machelen, een project van Robelco.

Voor Uplace betekent de brownfieldconvenant een doorbraak voor haar project in Machelen. 'Met een dergelijke convenant geven immers alle betrokken overheden aan dat het project in hun beleidsvisie past. Er blijven in de loop van de procedure natuurlijk nog wel onzekerheden, zoals het resultaat van het milieueffectenrapport, maar toch biedt deze convenant ons een quasi zekerheid dat het project gerealiseerd zal kunnen worden. Ook belangrijk is dat er data afgesproken werden voor de diverse fasen uit de procedure waaraan zowel wij als de overheden zich moeten houden', zegt Lorin Parys, Chief Operating Officer (COO) van Uplace. Het sa-

EN Rehabilitating brownfield sites

Twenty one contaminated sites are set to be remediated and earmarked for a new purpose, according to a decision taken by the previous Flemish Government. Six of the sites are located in Vilvoorde and Machelen. The most recent flagship in the Vlaamse Rand is the heavily polluted 10.5 ha site of the former Forges de Clabecq, right next to the centre of Vilvoorde. The costs of such projects – particularly the clean-up process – are generally quite high. A new decree approved by the Flemish Authorities seeks to offer project developers more administrative, legal and financial security. The Authorities and promoters welcome this public-private partnership. However more could be done in this area. Figures from the Flemish-Brabant Provincial Development Agency show that Flemish-Brabant alone still has 1,160 ha of unused areas zoned for economic activities.

Straffe koffie, geurende kruiden, knapperige maantjes

© PLANTENTUIN

GAASBEEK EN MEISE De Turkse keuken staat dit jaar centraal tijdens de Week van de Smaak van 12 tot 22 november. In navolging van de *pastahanas*, de banketbakkerijen in Istanbul zullen alom befaamde zoetigheden als fruitgommietjes en nachtegaalnestjes worden verkocht. Theefreaks genieten al even veel van de sierlijke kopjes en glazen als van het hemelse vocht. Voor het feest van de wassende maan wordt het koetshuis van het Kasteel van Gaasbeek op zondag 15 november omgetoverd tot een Turks koffiehuis, waar ambachtelijke croissants van de Brusselse patissier Mahieu worden geserveerd. Ze zijn gevuld met amandelen, pistache, saffraan, kaneel, chocolade of spinazie.

Het maantje of de croissant is trouwens een Turks icoon.

In de Mabundu-kas van de Plantentuin in Meise geven gespecialiseerde gidsten op 14 en 15 november uitleg over de aanwezige geurstofplanten en koffiestruiken. Je komt te weten waar gember en muskaat vandaan komen. Je kunt ook aan de vanille-orchidee en de cacaoboom snuiven. Weinig plantaardige producten zijn zo geliefd als chocolade in al zijn varianten. ■ LD

i Lekkerbekken kunnen zich voor de proefsessies in de Plantentuin inschrijven via info@br.fgov.be of 02 260 09 70

Les volgen in indus

MERCHTEM De 600 leerlingen van de bovenbouw in de Sint-Donatusschool in Merchtem hebben samen met de directie en leerkrachten hun intrek genomen in hun nieuw schoolgebouw. De nieuwe lokalen zijn ondergebracht in een oud industrieel naaiatelier. 'Het gaat om het industriegebouw waarin het oude naaiatelier van de familie Gillis gevestigd was en dat aan onze speelplaats grenst', legt directrice Lieve Caluwaerts uit. 'Een uitbreiding van onze school was nodig omdat we al een aantal jaren met een wachtlijst werken wegens plaatsgebrek. Het oude atelier werd omgebouwd tot een modern schoolgebouw met alle mogelijke faciliteiten en zestien nieuwe klaslokalen. We hebben zo goed als mogelijk het industrieel karakter behouden. Aan het industriële gebouw werd nog een nieuwbouw gezet. Nu zijn we klaar voor de toekomst', besluit Lieve Caluwaerts. De nieuwe school heeft in totaal ongeveer 4 miljoen euro gekost, waarvan 60 procent werd gesubsidieerd. ■ TD

Respect voor taal

VLAAMSE RAND

www.taalrespect.be is de vernieuwde webstek over alle mogelijke taalperikelen in Brussel en de randgemeenten. De website is niet alleen een meldpunt voor taalproblemen die gebruikers van het Nederlands ondervinden of voor wie zich onheus behandeld voelt door ééntalige diensten of personeelsleden, je vindt er ook een heleboel informatie over de Nederlandse taal. Onder andere over de plaatsen waar je in ons land en in het bui-

demaand ▶

Als de kandidaat-burgemeesters van **Wezembeek-Oppem**, **Kraainem** en **Linkebeek** zich niet aan de taalwetgeving houden, kunnen zij niet benoemd worden. Dat herhaalde minister-president Kris Peeters (CD&V) op Radio 1. ▶ Zeventien burgemeesters uit de Vlaamse Rand zullen door de gerechtelijke politie worden onder-

vraagd over hun weigering om op 7 juni de Europese verkiezingen te organiseren. Dat is het gevolg van een klacht van enkele Frans-taligen tegen die burgemeesters. Twee jaar geleden werd een gelijkaardige klacht door het gerecht geseponeerd. ▶ **Dilbeek** gaat de komende drie jaar drie miljoen euro investeren in de aanleg van

nieuwe fietspaden. Eind september voerden de leerlingen van de Regina Caelischool actie voor veiligere fietsroutes. ▶ Het eerste beeldverhaal in het dialect van **Tervuren** is een feit. Het vertelt het verhaal van Jakke en Jonas. ▶ De opening van een lowcostterminal op Brussels Airport is uitgesteld tot 2011. ▶ De zwerfvuilactie

triële nieuwbouw

10 jaar culturele samenwerking

VLAAMS-BRABANT Vlabra'ccent viert dit jaar zijn tiende verjaardag. Het samenwerkingsverband tussen de 45 cultuur- en gemeenschapscentra in Vlaams-Brabant, waaronder ook de zeven gemeenschapscentra van vzw 'de Rand', en het provinciebestuur van Vlaams-Brabant is uniek in Vlaanderen en zelfs in Europa. 'Cultuur- en gemeenschapscentra zijn vaak elkaars concurrenten, terwijl er hier net nauw samengewerkt wordt', zegt Tom Troch (SP.A), gedeputeerde van Cultuur. 'Vlabra'ccent is een eenvoudige maar efficiënte inkleuring van het principe dat de som meer is dan het geheel van de delen. Onze cultuurcentra kenmerken zich vaak meer door creativiteit dan door geld. En dan rijst de vraag: hoe kun je meer doen met eenzelfde budget? De cultuur- en gemeenschapscentra

bewijzen al tien jaar dat dat kan door samen dingen te doen, hun kennis te delen, ervaringen uit te wisselen en het werk te verdelen over de vele schouders. Op die manier worden zaken mogelijk die voorheen budgettair ondenkbaar waren. Een mooi voorbeeld van samenwerking binnen Vlabra'ccent is de campagne *Samen geniet je dubbel*. De cultuur- en gemeenschapscentra leggen in het nieuwe cultuurseizoen de klemtoon op samen genieten: aan cultuur doe je met vrienden, familie of kinderen én je kunt via cultuur ook nieuwe mensen ontmoeten. Een twintigtal cultuur- en gemeenschapscentra vroegen aan een Bekende Vlaming die een band heeft met de regio om een voorstelling te selecteren uit het culturele programma. Via de mediasponsors Radio 2, Het Nieuwsblad, ROBTv en Ring-tv, maak je kans op een VIP-ticket voor een avondje uit met de BV. De VIP's kunnen vooraf samen een aperitiefje drinken, daarna samen de voorstelling bijwonen en achteraf nog wat napraten. Het initiatief *Samen geniet je dubbel* rijpte niet toevallig in Vlabra'ccent en bewijst dat de aanpak loont.' TD

tenland Nederlands kunt leren. Het idee voor de website is van de werkgroep Taalrespect, een initiatief van de Marnixring Max Wildiers. Die Marnixring richtte ook de Werkgroep Taalrespect op. De werkgroep wil daar waar het mogelijk is overtredders van de taalwet op de vingers tikken via brievenacties en aanmaningen, of desnoods via de juridische weg. TD

i Meer info over *Samen geniet je dubbel* vind je via www.samengenietjedubbel.be

Proper Vilvoorde is een succes. De hoeveelheid zwerfvuil ligt nu 40 procent lager dan in 2005. ► In **Asse** organiseert de gemeentelijke adviesraad voor zieken en personen met een handicap samen met het Centrum voor Volwassenopleiding Meise-Jette een cursus Vlaamse Gebarentaal. De cursus wordt gegeven door een docent

die zelf doof is. ► Luchtvaartmaatschappij Brussels Airlines gaat een systeem van tijdelijke werkloosheid invoeren bij het administratief personeel. ► **Vilvoorde** kan eindelijk starten met de renovatie van het Mattenkot aan de achterkant van het stadhuis. Het zal enkele stadsdiensten huisvesten. ► Het aantal passagiers op de

luchthaven van **Zaventem** is deze zomer met 6 procent gedaald in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar. ► Een team archeologen heeft aan de Nerviërsstraat in **Asse** de restanten van een oud Romeins gebouw blootgelegd. ► Het gemeentebestuur van **Beersel** wil komaf maken met buitensporig gedrag van dronken feestvier-

ders en voert daarom een verbod op sterke drank in voor fuiven, kermis en jaarmarkten. ► De Nationale Plantentuin van **Meise** heeft een uitgestorven Belgische grassoort opnieuw tot leven gewekt. Het gaat om de Ardense Dravik, die in 1935 voor het laatst in het wild waargenomen werd en enkel in ons land voorkwam.

Paarden geven je zelfvertrouwen

© KM

WEZEMBEEK-OPPEM In Wezembeek-Oppem is de manège Horses Paradise gestart met een merkwaardig project. Dankzij *equicoaching* kun je onder begeleiding van een gediplomeerde coach en met behulp van een paard meer zelfvertrouwen krijgen of een bepaalde angst overwinnen. 'Mens en paard hebben al eeuwen lang een unieke band', zegt Annelies Willems van Horses Paradise. 'Het paard heeft altijd zijn oerinstinct behouden en precies daardoor reageert het op een spontane manier op het menselijk gedrag. Bij equicoaching wordt die natuurlijke reactie van het paard gebruikt om het gedrag van de mens te wijzigen. Equicoaching kan nuttig zijn voor iedereen die in zijn privé- of werksfeer met bepaalde problemen kampt die hij wil aanpakken. Kunnen paardrijden, is absoluut niet nodig, want de oefeningen gebeuren naast het paard. Ook voor wie bang is van paarden is de methode geschikt.' ■ TD

i Meer info vind je op www.horsesparadise.be

► De gemeente **Asse** heeft groen licht gegeven voor de verkaveling en ontwikkeling van 88 nieuwe woningen langs de Kruiskouter in Walfergem. ► Het sluikstorten in **Dilbeek** is de voorbije maanden fors toegenomen en kost de gemeente handenvol geld. De voorbije maanden werden 34 sluikstorters betrapt. ► Het **Vilvoorde**

stadsbestuur lanceert een vrijetijdspas. Daarmee kunnen kinderen uit kansarme gezinnen tegen een voordeeltarief lid worden van een jeugd- of sportvereniging; of voor een prikje deelnemen aan culturele activiteiten. ► Warenhuisketen Delhaize heeft een nieuw distributiecentrum in **Zellik** in gebruik genomen. ► Brussels

Airport kreunt onder de gevolgen van de economische crisis. Werkgeversorganisatie VOKA vreest dat dit najaar op de luchthaven 4000 jobs zullen sneuvelen. ► In **Wemmel** heeft de Sint-Jozefschool een

tijdelijke *vroem-en-zoen-zone* ingericht. Dat is nodig om de kinderen veilig te kunnen opvangen. Door Aquafinwerkzaamheden passeert al het verkeer van de drukke steenweg tijdelijk langs de school. ► De gemeente **Tervuren** en De Post willen in de bedrijventone Keiberg een regionaal

Voluit wandelen

VLAAMS-BRABANT Goed nieuws voor fervente wandelaars: de provincie Vlaams-Brabant heeft een reeks digitale wandelfiches ontwikkeld die je voortaan gratis kan downloaden op www.groenegordel.be. De reeks kreeg de naam *Wandelparels in de Groene Gordel* en beschrijft wandelingen in parken, tuinen, bossen en groengebieden. Het gaat om digitale fiches die een concrete en praktische gids zijn voor de wandelaar. 'De auteur van deze digitale fiches neemt de bezoeker op sleeptouw in de belangrijkste groengebieden. Elke gemeente in de Groene Gordel heeft minstens één fiche', zegt gedeputeerde Jean-Pol Olbrechts (CD&V). 'Telkens wordt een beschrijving gegeven van het gebied met

vermelding van wat er speciaal is aan merkwuurde bomen, bijzondere historische gegevens en interessante gebouwen. Verder is er een kaartje met de wandeling en veel praktische informatie, zoals de lengte van de wandeling, de beste bezoekperiode van het jaar, het adres, openingstijden, bereikbaarheid, tips voor eten en drinken en kinderactiviteiten.' Momenteel staan er 28 fiches online. Het aanbod wordt nog uitgebreid. Volgend jaar verschijnen alle fiches in een brochure. ■ TD

i Je kunt de fiches *Wandelparels in de Groene Gordel* gratis downloaden op www.groenegordel.be

Van gunst naar recht

MERCHTEM Eddy Crick en Hedwig Vertonghen schreven een boek over acht eeuwen zorg en zorginstellingen in Merchtem. De auteurs doken voor hun werk *Van Gunst naar Recht* drie jaar in de archieven waar ze een schat aan documenten vonden over de geschiedenis van de zorginstellingen in Merchtem. Het boek bevat dertien hoofdstukken die een beeld geven van zieken- en ouderenzorg in de gemeente. 'Het boek beschrijft de geschiedenis van de vier rusthuizen die Merchtem tot nog toe heeft gekend: het Sint-Catharinagasthuis van de 13e tot

de 16e eeuw, het Onze-Lieve-Vrouwgasthuis in het onafhankelijke België en het Jozef Van Ginderachtergasthuis dat onlangs werd omgevormd tot het nieuwe Woon- en Zorgcentrum Ter Stelten', zegt auteur Eddy Crick. 'Ons boek is trouwens ook geïllustreerd met foto's, plannen en tekeningen van het nieuwe woon- en zorgcentrum Ter Stelten.' ■ TD

i Het boek *Van Gunst en Recht: 8 eeuwen zorg en zorginstellingen in Merchtem* is verkrijgbaar bij het OCMW van Merchtem. Een exemplaar kost 30 euro.

Elkaar verstaan

ASSE Het gemeentebestuur van Asse is met *In Asse verstaan we mekaar* met een imago-campagne gestart die het Nederlandstalige karakter van de gemeente moet ondersteunen. 'De campagne is zichtbaar op borden en stickers en wil op een positieve en constructieve manier benadrukken dat Asse een Nederlandstalige gemeente is', legt schepen van Integratie Etienne Keymolen (CD&V/N-VA) uit. 'We willen in twee richtingen werken: het gebruik van het Nederlands stimuleren, uiteraard bij anderstaligen maar ook bij de Nederlandstaligen in hun contacten met de anderstaligen. Het resultaat moet een beter wederzijds begrip zijn en meer betrokkenheid bij het sociaal-cultureel verenigingsleven in onze gemeente. Het embleem stelt twee A's voor. De hoofdletter staat voor Asse, de kleine letter voor het begin van ons alfabet.' ■ TD

30 september 1937

Sanatorium Tombeek op rand van redding?

OVERIJSE Het sanatorium Joseph Lemaire in Tombeek werd op 30 september 1937 onder internationale belangstelling geopend. Het was een pareltje van modernistische bouwkunst die zijn weerga niet kende.

De socialistische verzekeringsmaatschappij La Prévoyance Sociale gaf enkele jaren voordien de vermaarde architect Maxime Brunfaut de opdracht een gebouw te ontwerpen voor 150 tbc-patiënten. Het werd opgetrokken in een prachtig natuurgebied. Doordat tuberculose minder en minder voorkwam, veranderde het modernistische sanatorium geleidelijk aan in een geriatrisch ziekenhuis tot het in 1987 de deuren sloot. In december 1992 werd het gebouw, de bijgebouwen en de omgeving beschermd als monument. Van dan af mocht er niets meer veranderd worden aan de gevels en de ramen. In oktober 1994 werd het complex verkocht aan een vastgoedmakelaar en werden plannen gemaakt om het om te bouwen tot chique kantoren en superdure lofts. Het bleef bij plannen. Inmiddels staat het sanatorium al meer dan twintig jaar leeg en

wordt het blootgesteld aan verval en vandalisme. Alles wat los zat, werd gestolen. Er werd verschillende keren brand gesticht. De brandweer van Overijse was gelukkig steeds paraat om het gebouw van de totale ondergang te redden. Maar het aanzicht oogt niet fraai: ingeslagen ruiten, graffiti, sporen van brandstichting, afgebladderde muren, kapotte tegels, los getrokken radiatoren, kapotte deuren, enzovoort. Is dit unieke exemplaar van het Nieuwe Bouwen nog wel te redden? 'Het kan geen vijf jaar meer wachten. Blijkbaar beseffen maar weinig mensen hoe belangrijk dit gebouw is. In Europa staan slechts drie gebouwen van dit niveau. Het sanatorium van Maxime Brunfaut in Tombeek, het sanatorium Zonnestraal van Jan Duiker in Hilversum en Alvar Aalto's sanatorium Paimio in Finland', zeggen Greg Gosiau, Brecht en Sander Van Duppen van het actiecomité *Red het sanatorium*.

Begin oktober raakte bekend dat het sanatorium op de lijst prijkt van de honderd meest bedreigde erfgoedsites in de wereld. Bunnie Burnham, de voorzitter van het World Monuments Funds die om de twee jaar de lijst samenstelt, noemde het sanatorium zelfs

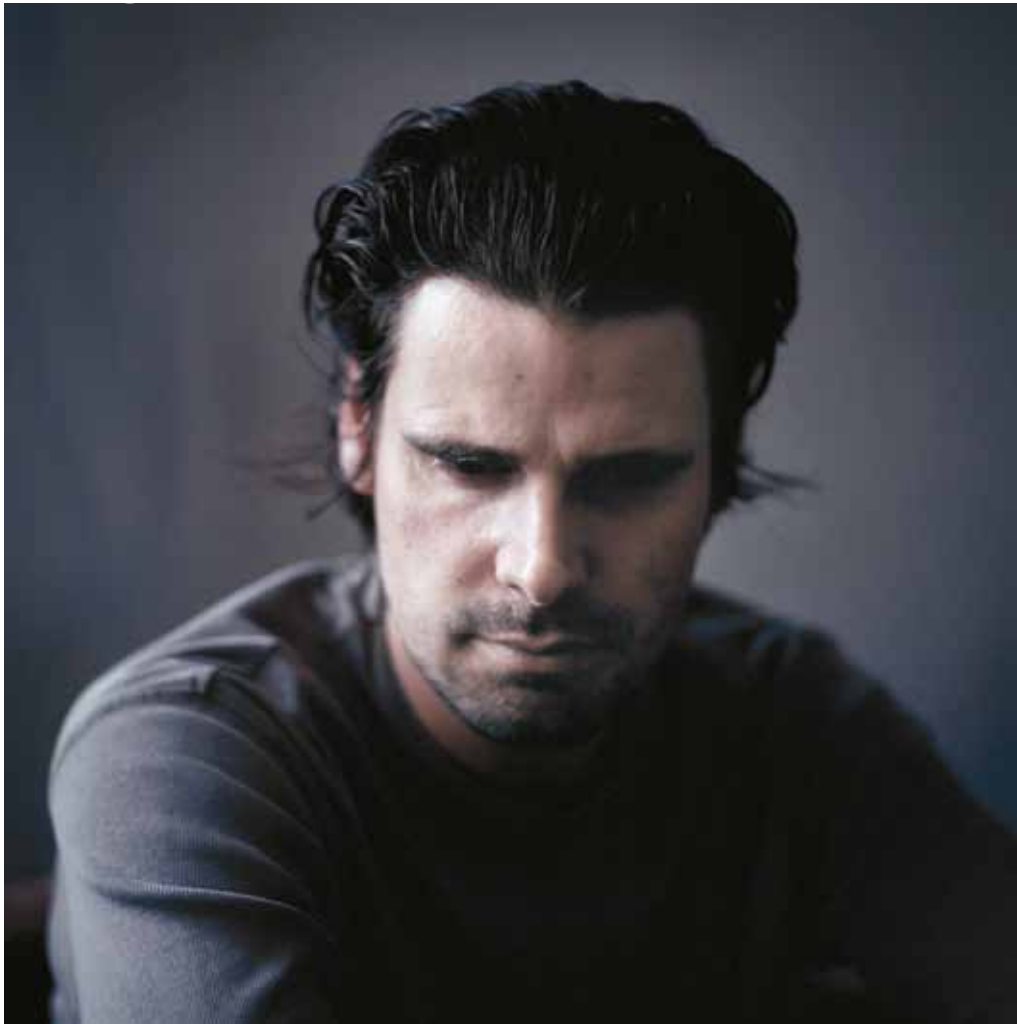
een van de belangrijkste blikvangers van de 20e eeuw. Hopelijk kan deze internationale erkenning het sanatorium een nieuwe toekomst geven. 'Belangrijk is dat het dossier van het sanatorium nu geen louter Vlaamse aangelegenheid meer is, maar dat de hele wereld mee kijkt hoe het verloedert. Het is een manier om aan te geven dat het mens is met de toekomst van het complex', zeggen de mensen van het Actiecomité.

Een grondige renovatie is echter nog niet voor morgen. De huidige eigenaar NV Tombeekheyde heeft vergevorderde plannen om het gebouw van 12.000 m² te renoveren en een nieuwbouw van 2000 m² op te trekken. De bedoeling is plaats te maken voor een rusthuis met zorgflats, een restaurant en een Steinerschool. Het is afwachten of daar de nodige vergunningen voor verkregen worden. Ondertussen heeft het Agentschap Natuur en Bos het omliggende natuurgebied gekocht en wil het dat toegankelijk maken. In afwachting worden er instandhoudingswerken uitgevoerd en houdt een bewakingsfirma een oogje in het zeil.

TEKST Jaak Ockeley
FOTO Red het sanatorium

postsorteercentrum bouwen, goed voor 150 nieuwe banen. ► Het gemeentebestuur van **Drogenbos** heeft zaal Centrum gekocht. Daardoor kunnen de feestzaal en het café blijven bestaan. ► De prijs van het water steeg de laatste vier jaar met 42 procent. Van alle Belgische gemeenten betaal je in **Kraainem** het meeste voor je water. ■ JH

‘Een iema

Stephan Vanfletere

Stephan Vanfleteren is een van de tophotografen van ons land. In het oude Circus Mahy in Gent hangt een selectie uit twintig jaar zwartwitfoto's, meestal gemaakt voor de krant De Morgen. 'Soms komt een beeld op het juiste moment en dan denk je: dit is schoonheid!'

TEKST Ines Minten ■ FOTO Joost Vanden Broek

Rimpels, wallen en groeven kunnen daar perfect deel van uitmaken. Vanfleteren haalt graag interessante mensen voor zijn lens. Zijn portretten vertellen hun levensverhaal. Dat de tentoonstelling plaatsvindt in het Circus Mahy of het Wintercircus is geen toeval. Er zijn al 60 jaar geen voorstellingen meer geweest. Het gebouw is een ruïne. 'Het is groot, kapot en versleten, maar ook prachtig. Een gebouw dat leeft', zegt Vanfleteren. De sfeer van zijn foto's sluit daar uitstekend bij aan. Vooral zijn portretten van mannen aan wie je kunt zien dat ze volop geleefd hebben, zoals Hugo Claus, Arno of Roland hangen er perfect op hun plaats.

Brusselse mengelmoes

'Tot ik 16 was, zat ik op een streng college', vertelt Stephan Vanfleteren. 'Ik had een vorm van dyslexie en haalde de middelmaat, maar

een superleerling was ik niet. Ik kon wel goed tekenen, dus leek het me geen slecht plan om naar het kunstonderwijs te trekken. Op mijn toenmalige school, in een uithoek van West-Vlaanderen, waren ze het met me eens. Ik vermoed dus dat ze blij waren om van me af te zijn', lacht hij. Zodoende spendeerde hij de laatste jaren van het secundair onderwijs op Sint-Lucas in Gent. Op dat moment speelde hij met het idee om architect te worden. 'Ik hield van architectuur en het leek me een respectabel beroep. Maar in die periode ontdekte ik ook de fotografie. Ik woonde aan de zee en honderd meter van ons huis vond je de mooiste duinen die je je kunt voorstellen. Het leven van een fotograaf leek me leuk: veel reizen, op weg zijn, alleen werken ... Tegelijk stuitte ik in Gent op de fotografiegalerie XYZ van Carl De Keyzer, Dirk Braeckman en Marc Van Roy. Dat was een openbaring. Fotografie kan niet alleen mooi zijn, maar ook interes-

sant! Voordien dacht ik dat fotografie gelijkstond met mooie plaatjes maken: een mooi landschap, mooie mensen, mooi licht. Nu dacht ik: Wow! Waar ik kan ik dat leren?' Vanfleteren koos voor de Academie van Brussel, waar hij onmiddellijk door de grootstad aangehouden werd. 'Ik heb er graag gestudeerd', zegt hij. 'Het was een heel nieuwe wereld voor me, daar in de buurt van Schaarbeek met het Noordstation, de vele migranten, de hoerenbuurt ... Die Brusselse mengelmoes sprak me aan. Ik heb er met mijn toestel door de straten geslenterd en zo de smaak voor de fotografie helemaal te pakken gekregen.'

Groen broekje

Enmaal afgestudeerd, trok Stephan Vanfleteren voor een tijd in zijn eentje naar New York. 'Dat was leerrijk. Ik logeerde bij een Belgische zuster en deelde een kamer met Alberto, een ex-gedetineerde Colombiaanse drugsmokkelaar. Een heel lieve man hoor', verzekert hij me. 'Ik liep hele dagen in de stad rond. New York was heel grimmig in die tijd, dus dat was niet ongevaarlijk. Maar ik was jong en zag de gevaren minder.' Met de foto's uit New York solliciteerde hij bij De Standaard Magazine, dat toen net van start was gegaan. 'Ik stond in de lift met Michiel Hendryckx. En hij maar vragen stellen. Echt de grote fotograaf tegen het groene broekje. Toen hij mijn werk zag, besloot hij het onmiddellijk te publiceren.' Ook bij concurrent De Morgen liep de sollicitatie van een leien dakje. *Heb je morgen iets te doen?*, vroegen ze. Ik antwoordde negatief. *Wil je iets te doen hebben morgen?* Ja natuurlijk! Zo ben ik daar begonnen en ik ben nooit meer gestopt.'

Stephan Vanfleteren herinnert zich zijn allereerste opdracht nog al te best. Hij moest in Luik een professor aan de universiteit fotograferen. 'Ik was heel vroeg vertrokken om

lens kan nd veranderen'

ren over het mysterie van het fotograferen

toch maar op tijd te zijn, want ik wilde die opdracht natuurlijk niet verknoeien. Maar ik reed hopeloos verkeerd. Iedereen aan wie ik de weg vroeg, stuurde me een andere kant op. Ik was volledig overspannen. Toen ik uiteindelijk op zijn deur klopte, antwoordde hij: *pas maintenant!* Gelukkig durfde ik even later nog eens aan te kloppen en te zeggen: *mais je suis le photographe*. Toen kreeg ik een kwartier. De foto was goed en ik kreeg een volgende opdracht. Nu beden ik dat mijn carrière bij De Morgen snel voorbij had kunnen zijn als die man me toen had weggestuurd.

'In de auto kruipen, ergens naartoe rijden en iemand fotograferen ... dat is ontspanning voor mij', legt Stephan Vanfleteren uit. 'Laat me twee dagen achter een computer zitten en pfff ... Ik heb het geluk dat ik wat ik graag doe ook kwijt kan in een krant. Ik heb bijvoorbeeld Hugo Claus gefotografeerd. Als ze me daarvoor niet hadden betaald, als ik geld had moeten géven om dat te mogen doen, dan had ik het nog gedaan.'

Mysterie

'Een lens kan iemand erg veranderen. Mensen zeggen soms dat iemand al dan niet *pakt op papier* en ik weet nog altijd niet goed hoe dat komt. Je hebt mensen die fantastisch geven als je ze ziet bewegen op televisie of in film, maar als je ze dan moet bevrozen, is die kwaliteit in een klap weg. Ze worden angstig als ze moeten stilstaan. Mijn manier van fotograferen is ook heel langzaam, waardoor ze voelen dat ik hen dicht op het vel zit. Het kan ook anders: je ziet een heel mooi iemand als je door de zoeker kijkt en die blijkt plots helemaal verdwenen als je gewoon kijkt. Het is een van de mysteries van de fotografie.'

'Je kunt iemand ook op het verkeerde moment fotograferen. En dan heb ik het niet alleen over de lichtinval. Muziekfotograaf Alex

Vanhee zei ooit dat je aan de foto's kunt zien of iemand een goede of een slechte plaat of cd heeft gemaakt. Dat klopt.'

Haast heel bekend Vlaanderen passeerde zijn lens. Maar Vanfleteren fotografeert ook de rafelrandjes van de maatschappij: armoede, alcoholisme, verval. Bovendien trekt hij geregeld naar het buitenland. 'Soms zijn dat opdrachten voor organisaties zoals Artsen zonder grenzen of Unicef. Zulke projecten moeten me boeien, zowel fotografisch als inhoudelijk, anders sla ik ze af. Ik heb een vrouw en drie kinderen die ik graag zie opgroeien, dus ik heb geen zin om zomaar drie weken weg te zijn. Ik hou vooral van de afwisseling. Als ik alleen BV's zou fotograferen, zou dat te weinig zijn. Eerlijk, ook voor mijn eigen geweten neem ik af en toe deel aan een humanitair project. Ik weet dat ik de wereld niet zal veranderen door foto's te maken, maar het voelt wel prettig te weten dat je bijdraagt tot begrip voor problemen zoals armoede, aids of verkrachte vrouwen in Congo. Aan de andere kant denk ik niet dat ik de kracht zou hebben om constant van een verhaal over armoede in de sloppenwijken naar eentje over oorlog en daarna een over aids of prostitutie te trekken. Als je dat tien jaar aan een stuk doet, ben je groggy. Ik probeer daar een evenwicht in te vinden.'

'Soms kom je in een situatie waarmee je rekening moet houden. Zo wou ik in 2008 naar de verkiezingen in de Verenigde Staten gaan. Tot ik besepte dat die middenin de examenperiode van mijn zoon vielen. Hij heeft net als ik dyslexie. Ik weet heel goed hoe dat voelt: de kwaadheid omdat je dingen niet goed kunt lezen, ze draaien om in je hoofd en je kunt er niets aan doen. Ik probeer hem daarbij te helpen. Daardoor kon ik niet naar Amerika, wat ik op zich best jammer vond. Maar achteraf was ik blij dat mijn zoon met

een goed rapport naar huis kwam. Dan heb je een gelukkig kind.'

Het gezin Vanfleteren woont ondertussen bijna tien jaar in Vilvoorde. 'Nooit gedacht dat ik in Vilvoorde terecht zou komen', vertelt hij. 'Maar ik voel me hier goed. Mijn vrouw en ik zijn allebei van West-Vlaanderen. We hebben elkaar in Brussel ontmoet. We zijn allebei op de buiten opgegroeid en vonden een grootstad toch niet ideaal om kinderen op te voeden. Zo zijn we hier terechtgekomen. Ons huis is een oud kloostertje. Het was een ruïne toen we het kochten; het was vijftien jaar onbewoond geweest. Er was veel werk aan, maar stilaan hebben we hier ons nest gebouwd.'

DE 'Eine Linse kann jemanden verändern'

'Die Leute sagen zuweilen, dass jemand 'auf Papier klebt' oder nicht, und ich weiß noch immer nicht genau, woher das kommt. Es gibt Leute, die phantastisch rüberkommen, wenn man sie in Bewegung im Fernsehen oder in einem Film sieht. Wenn man sie aber 'einfrieren' muss, ist die Qualität auf einen Schlag weg. Es geht auch anders: man sieht eine sehr schöne Person beim Blick durch den Sucher, und sie ist auf einmal verschwunden, wenn man einfach so hinschaut. Das ist eines der Mysterien der Photographie.' Stephan Vanfleteren ist einer der Top-Photographen unseres Landes. Im alten Zirkus Mahy in Gent hängt eine Auswahl aus zwanzig Jahren Porträts, zumeist für die Zeitung De Morgen angefertigt. Falten, Augenringe und Grübchen sind dabei ein fester Bestandteil. Seine Porträts erzählen stets auch eine Lebensgeschichte. Die Familie Vanfleteren wohnt inzwischen seit fast zehn Jahren in Vilvoorde. 'Ich hätte nie gedacht, einmal in Vilvoorde zu landen. Aber ich fühle mich hier wohl.'

Taalbeleid

helpt mensen over drempel

Wie het onthaal van het ocmw van Halle binnenstapt, ziet overal bordjes die alle dingen benoemen. Op die manier kunnen anderstalige klanten hun Nederlands oefenen. Het is maar een van de vele maatregelen die deel uitmaken van het nieuwe taalbeleid van het ocmw van Halle.

TEKST Tina Deneyer ■ FOTO Kris Mouchaers

Eind september vorig jaar ging het OCMW van Halle in zee met het Huis van het Nederlands om een concreet taalbeleid uit te werken. 'Zowat 50 % van onze klanten is anderstalig', zegt Christel Vos van het OCMW van Halle. 'Halle ligt tussen Brussel en Wallonië en kent een toenemende *ontnederlandsing*. Dat voelen we natuurlijk ook in het OCMW. Vroeger stimuleerden we de mensen om Nederlands te leren, maar toch gebruikten we in veel situaties de aanvankelijke contacttaal, vaak Frans of Engels. Het personeel vroeg zich dan ook al een tijd af hoe het op vlak van taal moest omgaan met anderstalige klanten. Daaruit is onze taalvisie en ons concreet taalbeleid ontstaan.'

Hulpverlening of taal?

'We stelden ons onder meer de vraag welk aspect er primeert: de hulpverlening of de taal? Onze taak is in de eerste plaats mensen helpen. Maar hulpverlening en gebruik van het Nederlands kunnen gewoon samengaan. Dat is de belangrijkste les die we geleerd hebben bij het ontwikkelen van onze taalvisie. Steeds meer klanten beseffen ook hoe belangrijk het is om onze taal te spreken. De kans dat ze werk vinden, is groter wanneer ze een basiskennis hebben van het Nederlands', vertelt Christel Vos.

Het personeel van het OCMW van Halle werkte samen met een stafmedewerker van het Huis van het Nederlands de contouren

van het taalbeleid uit. 'Zo zijn we nagegaan hoe we het Nederlands kunnen vereenvoudigen. Termen als *leefloon* of *belasting* zijn voor iemand die weinig of geen Nederlands kent niet eenvoudig te begrijpen. Door het bijvoorbeeld over *taks* te hebben in plaats van belastingen wordt het al meteen een stuk herkenbaarder. Ook onze documenten

'Onze taak is in de eerste plaats mensen helpen. Maar hulpverlening en gebruik van het Nederlands kunnen gewoon samengaan.'

werden gescreend op moeilijk taalgebruik en herschreven. In elke ruimte waar er gesprekken met klanten plaatsvinden, ligt nu een map met foto's en voorbeelddocumenten die als visuele ondersteuning bij een conversatie kunnen dienen. Het personeel van de Dienst Welzijn kreeg van het Huis van het Nederlands een vorming over helder en eenvoudig taalgebruik.'

Inspanningen lonen

Het vraagt heel wat inspanningen om te communiceren met anderstaligen die het Nederlands nog niet goed beheersen. Daarom tekende het OCMW van Halle in haar taalvisie een aantal concrete lijnen uit over de omgang met anderstaligen. 'We starten en eindigen een gesprek altijd in het Nederlands, zodat onze klanten goed beseffen dat het OCMW een Nederlandstalige organisatie

is. Als het gesprek te technisch of te gevoelig wordt, dan gebruiken we een andere taal, maar niet zonder daar expliciet op te wijzen. We geven anderstaligen ook zoveel mogelijk kansen om Nederlands te leren. Mensen zijn vaak dankbaar dat ze hun kennis van de taal, zelfs al is die nog maar miniem, kunnen oefenen in de gesprekken.'

Het OCMW organiseert met de steun van de provincie Vlaams-Brabant regelmatig taalacties om het taalbeleid bekend te maken. 'Zo organiseren we voorleesmomenten voor de kinderen van onze klanten. Of onlangs hebben we aan het onthaal een kauwgumballenautomaat geplaatst met daarin sleutelhangers met de slogan *elkaar begrijpen is tof*', legt Christel Vos uit. 'Al wie aan het onthaal zijn vraag in het Nederlands stelt, krijgt een jeton voor de automaat. De reacties van onze klanten zijn heel goed. Ze zijn echt blij dat ze een leuke beloning krijgen voor hun inspanningen. Op die manier worden ze gestimuleerd om onze taal te leren en dat is zowel voor ons als voor hen een goede zaak.'

i Huis van het Nederlands Vlaams-Brabant, Sarah Auwerx, 016 26 79 77 of 0486 66 48 90

AGENDA
NOVEMBER
2009

Uit

in de Rand

Opticaprenten of de televisie van vroeger

EX
PO

Kijkkasten waren in de 18e en 19e eeuw een geliefde attractie.

Voor de uitvinding van de fotografie en de latere beeldmedia troeften op markten en kermissen nieuwsgierigen samen voor een optica-apparaat.

Mits betaling van enkele centen kon je door de lens naar een kleurrijke gravure turen, waarop bijzondere stadsgezichten, landschappen of actuele gebeurtenissen waren afgebeeld. Zelfs godsdienstige tafereelen en commedia dell'arte stukken vonden zo hun weg naar het publiek. Het Jubelparkmuseum exposeert een 150 representatieve prenten, die indertijd veel volk konden bekoren, maar waarvan de functie al lang is overgenomen door de televisie. De oudste prenten werden waarschijnlijk in Londen vervaardigd. De uitgevers John Bowles en Robert Sawyer beperkten zich niet tot de toeristische bezienswaardigheden in de Britse hoofdstad. Zij overrompelden hun publiek ook met illustraties van het San Marcoplein in Venetië en met monumenten en kerken in Parijs. De Franse hoofdstad was trouwens een van de productiefste opticaprentencentra, die weliswaar beconcurrereerd werd door enkele befaamde uitgevers in Augsburg.

Hoewel de prenten hier zonder apparaat worden getoond, was het de oorspronkelijke bedoeling dat ze enkel via de lens werden bekeken. Alleen dan komt het perspectief tot zijn recht. De perforaties in sommige exemplaren maken lichteffecten mogelijk. Wanneer achter een prent een kaars werd aangestoken kon een nachtelijke of spook-

achtige sfeer worden opgeroepen. Ook de intensiteit van een onweer, een dramatische scheepsbrand of de verschijning van een engel konden op die manier uitgebeeld worden. Inventieve presentatoren ondersteunden de beelden met suggestieve geluiden zoals in een hoorspel.

Het eerste expositieluik verwijst naar het nieuws. Door de huidige overvloed aan informatiebronnen kunnen we ons nog moeilijk voorstellen dat onze voorouders zich bij de aanslag op Napoleon of bij een koninklijke begrafenis tevreden moesten stellen met een gravure of een prent. Royalty watchers konden toen al rekenen op een grote belangstelling. De stoet bij het huwelijk van de piepjonge Franse kroonprins met Marie Antoinette wordt minutieus weergegeven. Het bijschrift spoort de kijker aan om onophoudelijk *Leve de koning* te roepen. Een andere prent toont hoe het eraan toegaat in het kasteel van Versailles. We kunnen ook binnenguren in het hertogelijk paleis in Milaan en dringen door in de verboden stad van de Mingdynastie in China.

Theaterfreaks kunnen naast het Comedy Casino scherm op de aanwezige gravures de gebarentaal van Arlecchino, Pierrot en de Dottore trachten te ontcijferen. De serie is maar gedeeltelijk bewaard, zodat enig puzzelwerk onoverkomelijk is.

■ LUDO DOSOGNE

VANAF 25 SEP

De wereld in opticaprenten

Brussel, Jubelparkmuseum, 02 741 72 11, www.kmkg-mrah.be
Dinsdag tot vrijdag van 9.30 tot 17.00, zaterdag en zondag van 10 tot 17.00.
Nog geen sluitingsdatum.

Zeven laatste woorden in modern kledje

MU
ZIEK

Joseph Haydn (1732-1809) componeerde in 1785 aangrijpende muziek bij

de ultieme woorden van de gekruisigde Christus. Het **Ensor Strijkkwartet** onttrekt de zeven uitspraken echter uit de religieuze context. Toch vinden de meeste concerten plaats in een kerk. Auteur **Dimitri Verhulst** schreef de teksten. Ze sluiten nauw aan bij de alledaagse werkelijkheid. Hij focust op de diepmenselijke gevoelens, die door de evangelisten worden aangekaart. Smart, troost, vergeving en berusting zijn immers van alle tijden. Als het lijden ondraaglijk wordt, is de dood niet langer een vijand maar een vriend. Eerder vertolkte hetzelfde ensemble al de integrale strijkkwartetten van Beethoven, Schubert, Brahms en Sjostakovitsj. Met *De helaasheid der dingen* en *Godverdomse dagen op een godverdomse bol* ontpopte Dimitri Verhulst zich als een chroniqueur van het seculiere denken, die alle klassieke conventies de rug heeft toegekeerd en ervoor werd beloond met de Libris Literatuurprijs. ■ LD

VR · 13 NOV · 20.00

De zeven laatste woorden

Dimitri Verhulst & Ensor Strijkkwartet
Meise, Sint-Martinuskerk, 02 268 61 74

VR · 20 NOV · 20.30

De zeven laatste woorden

Dimitri Verhulst & Ensor Strijkkwartet
Kraainem, Sint-Pantratuskerk, 02 721 28 06

Onstuimige vinylklassiekers

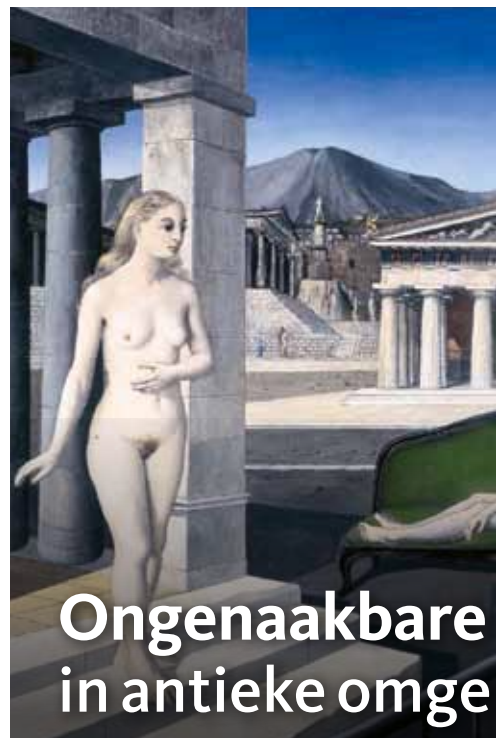
MU
ZIEK

Wie haar alleen maar gehoord en nooit gezien heeft, zou zweren dat ze een zwarte souldiva is. Als **Kiki Dee** *I've got the music in me* aanheft, lijkt haar stem op die van Diana Ross en Billie Holiday. Hoewel ze uit Engeland komt, voel je meteen dat ze doordrongen is van de opzweepende sound uit het begin van de jaren zeventig in de Amerikaanse autofabriekenstad Detroit. Pauline Matthews – zoals ze eigenlijk heet – staat met hart en ziel op het podium. Op een doortastende manier wil ze haar muzikale bezetheid delen met het publiek. Ze was de eerste blanke zangeres, die geheel onverwacht don-

kere vinylplaten bij Motown opnam. In haar glorieperiode werd ze in een adem genoemd met Smokey Robinson, Marvin Gaye, Lionel Richie, de Four Tops en Stevie Wonder. Ze vormde met Elton John later nog een duo in *Don't go breaking my heart*. Maar nooit heeft ze willen triomferen als hartenbreekster. Met zielsverwant Carmelo Luggeri herneemt ze geestige, melodieuze duetten. Ook neemt ze een onvervaard duik in het repertoire van soul mate Kate Bush. ■ LD

DO · 12 NOV · 20.00
Kiki Dee & Carmelo Luggeri

Meise, GC De Muze van Meise, 02 268 61 74

Ongenaakbare in antieke omge

EX
PO

De klassieke oudheid heeft Paul Delvaux (1897-1994) altijd geïntrigeerd. Op de middelbare school in Sint-Gillis versierde hij zijn schoolschrijftent al met Romeinse tempels en Griekse krijgers. *De Metamorfosen* van Ovidius en de *Odyssee* van Homeros bleef hij ook na zijn klassieke humanoria koesteren.

Vanaf de jaren 30 verschijnen de mythische figuren van deze antieke auteurs op zijn schilderijen, schetsen, aquarellen en tekeningen. Vaak krijgen zij het gezelschap van ongenaakbare schoonheden. De Koninklijke Musea voor Schone Kunsten selecteerden de doeken en schetsen waarop zijn passie voor deze periode uit de kunstgeschiedenis naar

Menselijk gedrag ontmaskert

THEA
TER

Terwijl **Tom Lanoye** tegenwoordig vooral doordernstige theaterstukken en romans publiceert, zoals heel recent nog *Sprakeloos* over de dood van zijn moeder, nemen allerlei gezelschappen uit het vrije circuit zijn vroegere tragikomedies onder handen. Zo brengen **De Fluistercompagnie** en **Theater aan de Stroom** uit Antwerpen *Blankenberge* op de planken. Een hilarische analyse van de horeca, die de auteur twee decennia geleden in opdracht van het NTG schreef. Op een zwoele zomeravond klaagt de uitbaatster van Brasserie Blankenberge (Magda Cnudde) over de tegenvallende inkomsten.

Haar verwende zoon (Eric Kerremans) stelt voor om de zaak om te bouwen tot een dancing. Maar daar heeft het personeel heel wat moeite mee. De wijkagent (Frans Maas) is nauwelijks van de toeg weg te slaan, want hij hoopt de uitbaatster te versieren. Ook de andere personages hopen hun lusten te kunnen botvieren. Maar omdat niemand zijn slinkse bedoelingen kan verbergen gaan de poppen aan het dansen. ■ LD

DO · 12 NOV · 20.00
Blankenberge
De Fluistercompagnie & Theater aan de Stroom
Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

Pittige soul

MU
ZIEK

Met haar debuutalbum *Heart & Wings* deed **Kathleen Vandenhoudt** vele harten sneller slaan. *Gracious* is voor de bevlogene soulbluesdiva een waardige opvolger. Hoe vurig ze uit de hoek kan komen, onthult ze in *Let it burn*. Op een obsessieve manier hunkert ze naar liefde en wordt ze er soms ook door verteerd. *Don't ever stop carressing me!* smeekt ze met hese stem om er meteen een reeks sensuele verzen in de stijl van haar grote voorbeelden Anaïs Nin en Sylvia Plath aan toe te voegen. Onbevungen toont ze haar kwetsbare kantjes zonder al te

schoonheden ving

voor komt. De tentoonstelling was eerder dit jaar te zien bij de Stichting Goulandri op het Griekse Cycladen-eiland Andros. 'Veel bezoekers waren aangenaam verrast toen ze ontdekten dat een Belgische kunstenaar meer doordrongen was van de Helleense cultuur dan zijzelf', merkt **Basile Goulandri** op.

De initiatiefnemers konden niet alleen putten uit wijd verspreide privé-collecties. Ook Beaubourg in Parijs en de Guggenheim Stichting leenden kostbare stukken uit, zodat de expositie grondig verschilt van de verzameling die in 1997 in Brussel werd getoond naar aanleiding van de honderdste verjaardag van de kunstenaar.

De nimfen en sirenes die **Delvaux** penseelde, zijn trots op hun lichaam. Ook de vrouwen hebben genoeg aan zichzelf. Niet zelden sluiten ze hun ogen of nemen ze een pose aan die hen doet verstenen. Zo lijken ze

op antieke sculpturen. Omgekeerd brengt de schilder bekende beeldhouwwerken tot leven. Enkele Kariatiden vervullen niet langer de rol van zuil op de Akropolis, maar rusten in een nabijgelegen villa uit. De ene ligt ontkleed op de sofa, de andere zit naast haar kaarsrecht en half ontbloot op een stoel. Kijkt ze een andere richting uit? Of is ze helemaal verstart? De dames, die aan *Le cortège en dentelles* deelnemen, gunnen de toeschouwer geen blik. Op de Via Appia schuifelen ze gracieus naar de triomfboog, waarvan aan de einder nog een kopie is opgetrokken. De vrouwen, die enkel hun rug laten bewonderen, verschillen nauwelijks van verplaatsbare etalagepoppen.

Paul Delvaux was al in de veertig toen hij voor het eerst naar Italië reisde. Zijn exploratietochten naar Rome en Pompeï bleken heel vruchtbaar. Tot op hoge leeftijd maakt hij picturale toespelingen op de sacrale archeologische sites, die hij echter nooit als ruïne, maar steeds in hun volle glorie uitbeeldt. Pas in 1956 kwam Griekenland aan de beurt. Maar hij kende de Helleense cultuur al door en door. Naast talloze mythische figuren had hij ook geregeld antieke architecturale elementen in zijn beeldtaal geïntegreerd. Net zoals de oude steden grotendeels zijn verdwenen of weggemoffeld achter gebouwen uit latere periodes, bedacht hij taferelen, waarin stijlperiodes vermengd worden. Dat levert mysterieuze, surrealistische beelden op.

■ LUDO DOSOGNE

TOT 31 JAN

Delvaux en de antieke wereld

Brussel, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten, 02 508 32 11, www.fine-arts-museum.be
Van dinsdag tot zondag van 10 tot 17.00

blues

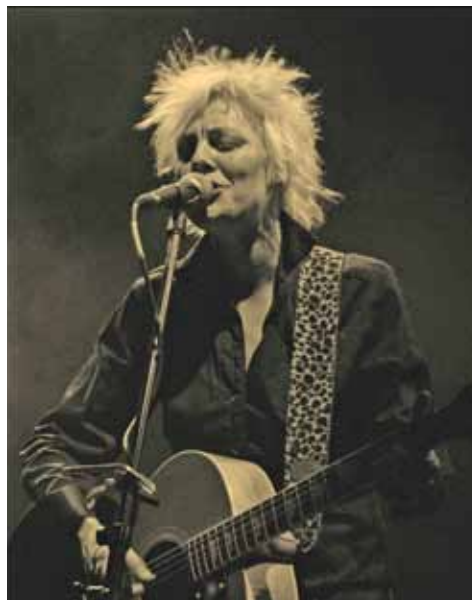
sentimenteel te worden. Het vertederende wiegelied *Little song for little you* ademt een intimistische sfeer uit, terwijl *Dance Naked Dance* haar warmbloedigheid onderstreept. Droefenis transformeert in hoop wanneer ze een jazzy hommage brengt aan de blinkende maan. Ondanks haar passionele onstuimigheid, reageert ze op alle emotionele kwellingen als een gracieuze dame ■ LD

VR · 27 NOV · 20.30

Gracious

Kathleen Vandenhoudt

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

Schepping met een staartje

Gerda Dendooven ken je ondertussen wel, of toch haar tekeningen. Dendooven is een vaak gesolliciteerde illustratrice. Soms schrijft ze ook de kinderboeken die ze illustreert. *Hoe het varken aan zijn krulstaart kwam* is er zo eentje. Het is een geestig boekje voor kinderen van zes tot negen, waarin de oude engel Gabriël vertelt hoe hij God een handje helpt bij de vervolmaking van de schepping. Dat gebeurt in de tijd dat de dieren nog bloot waren en geen naam hadden. God, blijkbaar een druk artistiekerig type met een hip roze pak, is de pelzen, de vederkleden en de soortnamen aanvankelijk vergeten. Uiteindelijk vindt Hij toch even de tijd om samen met Gabriël de dieren af te werken. Voor het varken dreigt elke hulp echter te laat te komen.

Ensemble Leporello kwam op het idee dit verhaal op het podium te brengen. Artistiek leider Dirk Opstaele schreef het libretto en doet de regie. Voor de muziek, de geluidseffecten en de ritmes bij deze geanimeerde monoloog van Dirk Van Vaerenbergh doet hij een beroep op Raf De Keninck en Ben Faes van het Emanon Ensemble. De tekeningen van Gerda Dendooven worden in het groot geprojecteerd. Een uurtje artistiek verantwoord creationisme van dat kaliber zien we graag door de vingers. ■ MB

ZO · 22 NOV · 15.00

Hoe het varken aan zijn krulstaartje kwam (6+)

Ensemble Leporello/ Emanon Ensemble

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30,

www.westrand.be

Wassende maan

Als feestelijke afsluiter van dit seizoen kun je in het Kasteel van Gaasbeek naar het evenement *De wassende maan*. In het tot *kafeehaus* omgebouwde koetshuis kun je je op zondag 15 november de hele dag te goed doen aan lekkere croissants. De Brusselse patissier Mahieu prikkelt de smaakpapillen met zijn ambachtelijk gebakken croissants. De legende wil dat de croissant in de 18e eeuw in Wenen werd gecreëerd na de overwinning op de Turken. De vorm van de croissant doet onwillekeurig denken aan een wassende maan. Het is een bij uitstek Turks symbool dat niet mag ontbreken in de Week van de Smaak, die dit jaar in het teken staat van Turkije. Diezelfde zondag is op het kasteel ook de tentoonstelling *Droomburchten en luchtkastelen* gratis toegankelijk. Een gedroomde kans om kennis te maken met het interieur en de eigenzinnige kunstcollectie van de intrigerende markiezin Arconati Visconti. Zij liet het Kasteel van Gaasbeek verbouwen tot een romantisch sprookjeskasteel. Halloween kun je op zaterdag 31 oktober (tussen 19 uur en middernacht) beleven in het park van het kasteel. Tenminste als je in het donker niet bang bent voor een bevredigende ontmoeting met bizarre edellieden, verleidelijke courtisanes of nachtvinders uit de onderwereld. ■ GH

ZO · 15 NOV · 10.00

Feest van de wassende maan

Week van de smaak

Gaasbeek, Kasteel van Gaasbeek, 02 531 01 30,

www.kasteelvangasbeek.be

Vurige Carmen zet Kiev Ballet in licht

DA
NS

Hoewel de Moldavische choreograaf **Radu Poklitaru** een klassieke balletopleiding genoot, experimenteert hij toch gretig met passionele dansstijlen. Voor *Carmen TV* koos hij als hoofdrolspeelster de vurigste bewegingskunstenares, die hij ter beschikking had. 'Wanneer ik een dansstuk creëer, let ik altijd op het temperament van de dansers', licht hij toe. 'Hun heftigheid of hun ingetogenheid vind ik even belangrijk als hun talent om te bewegen of hun gezichtsuitdrukking. De novelle van Mérimée en de muziek van Bizet waren in dit geval richtinggevend. Carmen jaagt niet enkel alle personages op. Ze is ook zelf een van de

onrustigste figuren die je maar kan bedenken. Dat wordt weerspiegeld in haar lichaamstaal, die hyperkinetisch is.' Poklitaru was omwille van zijn ouders, die zelf in het Moldavisch Opera Huis dansten, voor het ballet voorbereid. Hij volgde bewegingsleer vanaf zijn vier jaar. Na zijn studies verzeilde hij eerst bij het Nationaal Ballet van Wit-Rusland, maar dankzij de Oekraïense zakenman Volodymyr Filipov kon hij in 2006 met een eigen gezelschap starten. Ondanks zijn artistieke soepelheid en zijn grote belangstelling voor het Amerikaanse en West-Europees modernisme is hij voorlopig nog niet toe aan abstracte choreografieën. 'Het verhaal of de plot blijft voor

Verfrissend poëzietheater

THEA
TER

Boem paukenslag! Theatergroep **Fast Forward** verwent ook dit seizoen anderstalige tieners en volwassenen die hun Nederlands willen verfijnen met een theaterstuk. Met 25 gedichten van taalvaardige auteurs als Hugo Claus, Herman de Coninck, Joke van Leeuwen, Bart Moeyaert en Paul van Ostaïjen kunnen de drie acteurs trouwens elke poëziefhebber bekoren. Van Annie M.G. Schmidt leren we *Rekenen op rijm* en van Willem Wilmink horen we zijn *Slaaplied*. De titel van het programma *Als ik jou* rondt een gedicht van de Nederlandse schrijver Hans Andreus af. Het wordt vaak op begrafenissen voorgedragen en werd gekozen omwille van de herkenbaarheid, maar ook omwille van de meerduidigheid. 'Hoewel we in tegenstelling tot onze vroegere toneelproducties geen ver-

haal vertellen, is er toch een rode draad,' zegt regisseur **Peter Schoenaerts**. 'De gedichten zinspelen op het achterlaten en het reizen naar een nieuwe bestemming, waar men gelukkig hoopt te worden. De voorstelling wordt ook visueel ingekleed. Daags voor de première namen we een dvd op. Uiteindelijk willen we zoveel mogelijk zintuigen aanspreken en het publiek ontroeren. Na de doorloop vertrouwde een toeschouwer mij toe dat ze kippenvel kreeg.'

In samenwerking met vzw 'de Rand' wordt een boekje uitgegeven waarin alle gedichten zijn opgenomen. Om de taal bij te spijkeren, zijn er ook werkopdrachten aan toegevoegd. Scholen kunnen het als lesmateriaal gebruiken. 'Iedereen is welkom op de voorstellingen van Fast Forward', benadrukt Schoenaerts. 'De gedichten zullen bij jong en oud prettig in de oren klinken.' ■ LD

MA · 16 NOV · 20.00

Als ik jou

Fast Forward

Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

WO · 25 NOV · 20.00

Als ik jou

Fast Forward

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

MA · 30 NOV · 20.00

Als ik jou

Fast Forward

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

erlaaie

mij een onontbeerlijke voedingsbodem. Ook als uitgangspunt voor een improvisatie, die op korte termijn toch weer uitmondt in een voor iedereen begrijpelijk verhaal.' ■ LUD

ZA · 21 NOV · 20.30

Carmen.TV

Kiev Ballet/ Radu Poklitaru

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

 dubbelzicht

Dubbelzicht is een samenwerking van CC Westrand en CC Strombeek voor dans en theater.

Harmonie herstellen

EX
PO

Morele bezwaren verhinderden lange tijd dat in China dissecties werden uitgevoerd. De geneeskunde baseerde zich niet op anatomische onderzoeken, maar speurde naar verstoringen in het evenwicht tussen yin en yang.

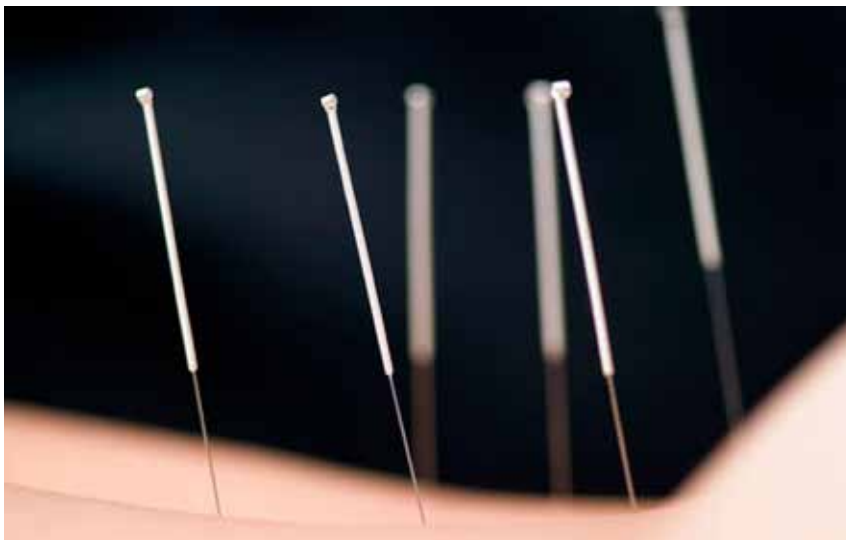
Op de historische tentoonstelling, die het Museum van de Geneeskunde in het Erasmusziekenhuis in samenwerking met Europa organiseert, worden de filosofische principes en belangrijkste behandelingsmethodes uitgebreid geïllustreerd. De uitzonderlijke objecten werden door de Brusselse

neurodialoge **Danielle Balériaux** omwille van hun schoonheid of zeldzaamheid geselecteerd. Portretten van de grote meesters, zorgvuldig geconserveerde gravures, antieke medische handleidingen en chirurgische hulpmiddelen worden op een educatief aantrekkelijke manier voorgesteld.

'Lange tijd golden in China totaal andere honoreringssystemen', zegt wetenschappelijk directrice **Chloé Pirson**. 'Patiënten betaalden hun dokter enkel wanneer ze gezond waren. Bij ziekte werden ze hiervan vrijgesteld. Om hun inkomen te verzekeren deden de artsen er bijgevolg alles aan om hun cliënt te genezen.' Chinese denkers beschouwden de mens als een onderdeel van het universum.

Wijzigingen in de omgeving kunnen de energiestromen in het lichaam veranderen. Om fysische kwalen te voorkomen, lieten veel Chinezen zich niet alleen geregeld masseren. Zij waren er ook van overtuigd dat verschillende kunstvormen, zoals de muziek en de kalligrafie even heilzaam waren voor hun lichaam als de tai chi bewegingen.

Al van oudsher wordt de acupunctuur beoefend. Het leerboek van de gele keizer, waarvan in de 5e eeuw voor Christus de eerste passages werden neergeschreven, was op dit vlak een standaardwerk. De auteur legt in detail uit hoe de naalden in het lichaam geschoven moeten worden. Uit de reactie van de patiënt moest dan blijken of er al dan niet energie voorhanden is. Op een sculptuur worden alle meridianen, die de acupuncturist controleert, duidelijk aangegeven. Zij zijn bedekt met punten, waarin men naalden kan steken om de harmonie te herstellen. De behandelende arts stelt de energieveranderingen eerst vast via de pols. Aanvankelijk waren er negen typen naalden, die in staal, zilver of goud zijn vervaardigd. De apotheek is in tegenstelling tot de Europese opgedeeld in een oosters en een westers gedeelte. 'Beide benaderingswijzen sluiten elkaar niet uit', bevestigt Chloé Pirson. ■ LUDO DOSOGNE

VAN 18 NOV TOT 19 FEB

Traditionele Chinese geneeskunde

Brussel, Museum van de Geneeskunde

(Erasmusziekenhuis), 02 555 34 31

Maandag tot vrijdag van 13 tot 16.00.

Zondag van 13 tot 17.00.

agenda

PODIUM

THEATER

DO · 6 NOV · 20.00

Ritter Dene Vos

Het Worm

Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

ZA · 7 NOV · 20.30

Ibsen³

De Tijd

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DO · 10 NOV · 20.30

Uniroyal

Vernieuwd Gents Volkstoneel

Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

DO · 12 NOV · 20.00

Blankenberge

De Fluistercompagnie
& Theater aan de stroom
Linkebeek, GC de Moelie,
02 380 77 51

DO · 12 NOV · 20.30

Uniroyal

Vernieuwd Gents Volkstoneel

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

DO · 12 NOV · 20.30

Welkom in het Bos

Compagnie Trois Pipes
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

MA · 16 NOV · 20.00

Als ik jou

Fast Forward

Kraainem, GC de Lijsterbes,
02 721 28 06

DI · 17 NOV · 20.30

Uniroyal

Vernieuwd Gents Volkstoneel

Zellik, CC Asse,
02 466 78 21

VR · 20 NOV · 20.30

Ça Brûle!

De Roovers/ Van Dijck,
Turbiasz & Dehollander
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

VR 20 EN ZA 21 NOV · 20.00

Lieve God, ze draaien me dol

Kris Kras

Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 61 74

ZO · 23 NOV · 15.00

Lieve God, ze draaien me dol

Kris Kras

Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 61 74

WO · 25 NOV · 20.00

Als ik jou

Fast Forward

Jezus-Eik, GC de Bosuil,
02 657 31 79

ZA · 28 NOV · 20.30

Tegen de lamp

Dimitri Leue & co
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZA · 28 NOV · 20.30

Too far East is West

Compagnie Barbarie
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

MA · 30 NOV · 20.00

Als ik jou

Fast Forward

Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

KIDS

MA · 2 NOV · 15.00

Love

Kopergietery

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

MA · 2 NOV · 15.00

Suske en Wiske en de Texas Rakkers

familiefilm

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

MA 2 T.E.M. VR 6 NOV · 9.00

Circus Babelkous

Speelse taalvakantie Nederlands
voor anderstalige kinderen
Kraainem, GC de Lijsterbes,
02 721 28 06

DI · 3 NOV · 14.00

Belle en het Beest

familiefilm

Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve,
02 381 14 51

DI · 3 NOV · 15.00

Paniek in het dorp

familiefilm

Alsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00

DI · 3 NOV · 15.00

Stip

4hoog/ d-buut
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

DI · 3 NOV · 15.00

Aquarium

Sprookjes en zo
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

WO · 4 NOV · 14.00

Spoektijd met Laban

familiefilm

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

WO · 4 NOV · 16.00

Coraline

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

WO · 4 NOV · 15.00

Aquarium

Sprookjes en zo

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

WO · 4 NOV · 15.00

Suske en Wiske en de Texas Rakkers

familiefilm

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

DO · 5 NOV · 15.00

Toverstokken

Triangeltrio

Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

VR · 6 NOV · 15.00

Ponyo

familiefilm

Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZO · 8 NOV · 15.00

Peer

BonteHond/Laika

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZO · 8 NOV · 15.00

Nina Nina of de stad zonder kinderen

HetPaleis

Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

VR · 13 NOV · 20.00

Doctor Frankenstein

Theater Taptoe

Tervuren, GC Papeblok,
02 769 20 16

ZA · 14 NOV · 14.00

De Drie Rovers

familiefilm

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

Too far East is West (28/11)

Stip (3/11)

Dedication (21/11)

ZO · 15 NOV · 10.00
Kinderhoogdag 2009
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZO · 15 NOV · 15.00
Eerste Sneeuw
Kopergietery/ Vélo Théâtre
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

WO · 18 NOV · 14.00
Circus Hoetchatchov
Hoetchatcha
Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

ZA · 21 NOV · 15.00
Peer
Bontehond en Laika
Zellik, CC Asse, 02 466 78 21

ZO · 22 NOV · 15.00
Hoe het varken aan zijn krulstaartje kwam
Ensemble Leporello/
Emanon Ensemble
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

WO · 25 NOV · 14.00
Benjamins kindershow
Drogenbos, GC de Muse, 02 333 05 70

WO · 25 NOV · 15.00
Danske
HetPaleis
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

WO · 25 NOV · 16.00
De kleine zeemeermin
familiefilm
Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

ZA · 28 NOV · 14.00
Sinterklaasfeest met meezingorkest
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO · 29 NOV · 14.00
Love
Kopergietery
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZO · 29 NOV · 10.30, 14.30, 16.30
Sinterklaasvoorstelling
Het Kinderuur
Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve,
02 381 14 51

HUMOR

ZO · 1 NOV · 15.00
40 jaar onafhankelijkheid
Cabaret Komma
Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

VR · 6 NOV · 20.30
Ruis
Schudden
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

ZA · 7 NOV · 20.30
Het uur van de prutser
Wim Helsen
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

DO · 12 NOV · 20.00
Ik tel tot tien
Bart Cannaerts
Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

VR · 13 NOV · 20.30
De vrouwendief
Echt Antwarps Teater
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

MA · 16 NOV · 20.00
De vrouwendief
Echt Antwarps Teater
Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 61 74

DI · 17 NOV · 14.30 EN 20.00
De vrouwendief
Echt Antwarps Teater
Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 61 74

ZA · 21 NOV · 20.30
Softie
Gunter Lamoot
Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

ZA · 21 NOV · 20.30
Dedication
Ronald Goedemondt
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DO · 26 NOV · 20.30
Underdog
Jochen Otten
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

VR 27 EN ZA 28 · 20.30
Wolff
Kommil Foo
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DANS

ZA · 21 NOV · 20.30
Carmen.TV
Kiev Ballet/ Radu Poklitaru
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR · 27 NOV · 19.00
Unfold
Kopergietery & Kabinet K.
Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

SENIOREN

VR · 13 NOV · 14.30
Liedjes voor het hart
Will Ferdy
Sint-Genesius-Rode,
dienstencentrum De Boomgaard,
02 381 14 51

LITERATUUR

VR · 27 NOV · 20.00
Frankenstein van M. Shelley
Gilda De Bal & Vic De Wachter lezen
Diegem, bibliotheek,
02 252 14 34

MU ZIEK

VR · 6 NOV · 20.00
Tagueule
Beersel, Jeugdcentrum Moesjebaaz,
02 359 18 38

VR · 6 NOV · 20.30
De Alpenzuses
Nele Bauwens, Dhalia
Pessemiers & Luc De Vos
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA · 7 NOV · 20.00
Miek en Roel
Merchtem, 't Vijverdal,
0474 88 55 83

ZA · 7 NOV · 20.30
Noizette in concert
Tervuren, GC Papeblok,
02 769 20 16

DI · 10 NOV · 20.00
Bluesbroeders
Guido Belcanto & Willy Willy
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

DO · 12 NOV · 20.30
Musical Medley
Marie Plessers en Glenn Desmedt
Zellik, CC Asse, 02 466 78 21

DO · 12 NOV · 20.00
Kiki Dee & Carmelo Luggeri
Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 61 74

VR · 13 NOV · 20.30
Tok Tok
De Beenhouwerij
Kraainem, GC de Lijsterbes,
02 721 28 06

Coraline (4/11)

Underdog (26/11)

Edding Kwartet (27/11)

ZA · 14 NOV · 20.00
Hoog in de wolken
De Stem-Band
Humbeek, Sint-Romulduskerk,
02 269 65 12

DO · 19 NOV · 20.30
We zijn hier nu toch
Yevgueni
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

VR · 20 NOV · 20.30
Willem Vermandere
Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve,
02 381 14 51

ZA · 21 NOV · 20.30
Un premier amour
Riguelle & Hautekiet
Tervuren, GC Papeblok,
02 769 20 16

WO · 25 NOV · 20.30
Noorderlicht
Sint-Martens-Bodegem,
Castelhof, 02 466 20 30

DO · 26 NOV · 20.30
Parfum Tzigane
Erik & Sanne
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

DO · 26 NOV · 20.30
Te vroeg, te mooi
Kleinkunsteiland
Zellik, CC Asse,
02 466 78 21

VR · 27 NOV · 20.30
Gracious
Kathleen Vandenhoudt
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZA · 28 NOV · 20.00
Un premier amour
Riguelle & Hautekiet
Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

ZA · 28 NOV · 20.00
Pierre Bensusan
Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 61 74

ZO · 29 NOV · 11.00
Myrddin en José Ligeró
Zellik, CC Asse, 02 466 78 21

JAZZ

DO · 5 NOV · 20.30
Bender Banjax
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

VR · 6 NOV · 20.15
Robin Verheyen
International Quartet
Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

KLASSIEK

VR · 13 NOV · 20.00
De zeven laatste woorden
Dimitri Verhulst & Ensor Strijkkwartet
Meise, Sint-Martinuskerk,
02 268 61 74

VR · 13 NOV · 20.30
Front Line
Arsis4
Grimbergen, Abdijkerk, 02 263 03 43

ZA · 14 NOV · 20.15
Carmen (Bizet)
Roemeense Nationale
Opera Timisoara
Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA 14 · ZO 15 NOV · 20.00 EN 18.30
Die Schöpfung (Haydn)
Academiekoor August De Boeck,
pojeu, Fa-Si-nant, Arc-en-Ciel
Zellik, Sint-Martinuskerk,
02 466 78 21

VR · 20 NOV · 20.30
De zeven laatste woorden
Dimitri Verhulst & Ensor Strijkkwartet
Kraainem, Sint-Pancratiuskerk,
02 721 28 06

VR · 20 NOV · 20.30
Carmina-koor
viert Mendelssohn
Vilvoorde, Onze-Lieve-Vrouw
van Goede Hoop kerk, 02 269 41 10

VR · 27 NOV · 20.00
Jan Pieter Biesemans
Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 61 74

VR · 27 NOV · 20.30
Haydn
Edding Kwartet
Grimbergen, Abdijkerk,
02 263 03 43

ZO · 1 NOV · 20.00
Let's make money
Alsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00

MA · 2 NOV · 20.30
Brüno
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

DI · 3 NOV · 20.30
Lost Persons Area
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

WO · 4 NOV · 20.30
Meisjes
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

WO · 5 NOV · 15.00
Het geheim van Mega Mindy
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

ZO · 8 NOV · 15.00
G-Force
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZO · 8 NOV · 20.00
Inglorious Basterds
Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

MA · 9 NOV · 19.00 EN 20.30
Die Architekten
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

MA · 9 NOV · 20.30
Inglorious Basterds
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

DI · 10 NOV · 18.00
Van vlees en bloed
(marathonvoorstelling)
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI · 10 NOV · 20.30
Inglorious Basterds
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

ZA · 14 NOV · 16.00
Van vlees en bloed
(marathonvoorstelling)
Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

ZO · 15 NOV · 20.00
Meisjes
Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DI · 17 NOV · 20.30
Un prophète
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DO · 19 NOV · 15.00 EN 20.00
Los abrazos rotos
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

ZO · 22 NOV · 20.00
The young Victoria
Alsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00

MA · 23 NOV · 20.30
Meisjes
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

Carmen.TV (21/11)

Smullen van de harem (17/11)

De slaap neemt geen plaats in (9 tot 28/11)

DI · 24 NOV · 20.30

Goodbye Solo

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

WO · 25 NOV · 20.30

The Young Victoria

Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

ZO · 29 NOV · 20.00

Whatever works

Alsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00

DI · 30 NOV · 20.30

Psycho

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

VANAF 25 SEP

De wereld in opticaprenten

Brussel, Jubelparkmuseum,
02 741 72 11, www.kmkg-mrah.be

9 TOT 28 NOV

De slaap neemt geen plaats in

Straatbendes in Kinshasa
door Kristien Geenen
Brussel, KVS,
02 210 11 12

VAN 18 NOV TOT 19 FEB

Traditionele Chinese geneeskunde

Brussel, Museum van de Geneeskunde
(Erasmusziekenhuis),
02 555 34 31

TOT 30 NOV

Robert Van Brustum

Wezembeek-Oppem,
GC de Kam, 02 731 43 31

TOT 10 DEC

Shot by both sides

Johan Grimonprez
& Pieter Geenen
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

TOT 31 JAN

Maurice Carlier: licht in beweging

Drogenbos, FeliXart Museum,
02 377 57 22

TOT 31 JAN

Delvaux en de antieke wereld

Brussel, Koninklijke Musea
voor Schone Kunsten, 02 508 32 11,
www.fine-arts-museum.be

DI · 10 NOV · 14.00

Azië, de clash tussen de titanen en wat betekent dit voor ons

Jonathan Holslag,
onderzoekshoofd
China-instituut VUB
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

DI · 10 NOV · 14.00

Het scherzo, van schalks naar grimmig

muziekexploratie
met Wouter de Bruyne
Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 61 74

DI 10 EN 24 NOV · 14.00

Van de Vlaamse primitieven tot Cobra

prof. Ludo Beheydt
Hoeilaart, Felix Sohiecentrum,
02 657 35 77

DO · 12 NOV · 19.45

Borderline persoonlijkheidsstoornis

dr. Dirk De Wachter
Grimbergen, Sint-Alexius,
016 24 42 03

DI · 17 NOV · 14.00

Smullen van de harem

Week van de smaak
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI · 17 NOV · 20.00

Onze kinderen veilig online

Linkebeek, GC de Moelie,
02 380 77 51

WO · 11 NOV · 13.00

Corridorwandeling

Sint-Genesius-Rode,
Sint-Genesiuskerk, 02 356 24 78

ZO · 15 NOV · 8.00

Wandel Mee

Sint-Pieters-Leeuw,
Parochiecentrum, 02 305 40 75

ZO · 15 NOV · 14.00

Architectuurwandeling

Tervuren, infokantoor Markt,
02 769 20 81

WO · 18 NOV · 14.00

Culinaire wandeling in het Zoniënwoud

Week van de smaak
Hoeilaart, bosmuseum
Jan van Ruusbroec, 02 658 24 94

ZA · 21 NOV · 14.00

Culinaire wandeling in Vilvoorde City

Week van de smaak
Vilvoorde, Grote Markt, 0486 51 35 43

ZO · 1 NOV · 15.00

Opening Kinderfilmfestival

Brussel, Cinematek,
02 551 19 19

WO · 4 NOV · 20.00

Pierced

Alsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00

DO · 12 NOV · 14.00

Cinema Retro

De Vikingen
Jezus-Eik, GC de Bosuil,
02 657 31 79

14 EN 21 NOV · 14.30

Turks brood bakken

Week van de smaak
Grimbergen, MOT,
02 270 81 11

ZO · 15 NOV · 10.00

Feest van de wassende maan

Week van de smaak
Gaasbeek, Kasteel van Gaasbeek,
02 531 01 30

MA · 16 NOV · 19.30

Diavoorstelling: onderwaterwereld

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

ZA · 21 NOV · 10.00

Internationaal Soepfestival

Week van de smaak
Vilvoorde, Grote Markt,
02 305 77 67

Maurice Carlier (31/1)

De agenda wordt samengesteld met gegevens uit de Uitdatabank. Organisaties en verenigingen die hun activiteiten opgenomen willen zien in de volgende agenda die de periode van 1 tot en met 31 december bestrijkt, moeten ons de nodige informatie bezorgen voor 27 oktober a.s. Je kunt de gegevens mailen naar randkrant@derand.be, per brief sturen naar ons redactieadres (RandKrant – UIT in de Rand Agenda, Kaasmarkt 75, 1780 Wemmel) of invoeren in de Uitdatabank via www.uitdatabank.be. Gezien het beperkte aantal beschikbare pagina's wordt bij de aankondigingen prioriteit verleend aan de activiteiten in de gemeenschaps- en cultuurcentra in de Rand. Om voor plaatsing in aanmerking te komen, worden de andere activiteiten vooral beoordeeld op hun uitstraling naar alle inwoners van de Rand. Het volledige vormingsaanbod van Arch'educ vind je op www.archeduc.be.

Geef zelf je activiteit in!
Uitdatabank.be

De kwetsbaarheid van het leven

Ça brûle van De Roovers en De Vereniging van Enthousiasten voor het Reële en Universele

Een bibliotheek brandt af. Boeken branden op een stapel. Op een museum valt een bom. De cultuur is kwetsbaar. Maar niet alleen de cultuur kan branden. De wereld brandt, de politiek, het klimaat. Enthousiasme en engagement kunnen ook ontsteken, maar dan anders, constructiever.

TEKST Ines Minten ■ FOTO Filip Claessens

Over de vernietigende en opbouwende kracht van vuur willen de twee collectieven het in *Ça brûle* hebben. RandKrant zocht hen op in het midden van het repetitieproces. 'In dit stadium cirkelen we om het thema heen', vertelt Sara De Bosschere van De Roovers. 'Iedereen brengt materiaal mee. Via associatie gaan we van een filosofische tekst over een documentaire naar een gedicht of romanfragment. Zo cirkelen we als motten rond een lamp tot we allemaal in brand staan voor hetzelfde verhaal dat we aan ons publiek willen vertellen.'

Pas een paar weken voor de première zal het stuk vaste vorm aannemen. Die werkwijze is een raakpunt tussen beide collectieven. Dat, en natuurlijk het enthousiasme om elke keer opnieuw een voorstelling te willen maken, iets aan een publiek te willen vertellen. 'Het is een lastig parcours, dat groeien naar een stuk', vertelt Dirk Van

Dijck van De Enthousiasten. De Roovers en De Enthousiasten nodigen ons uit aan hun brainstormtafel. De repetitie voor die dag is net afgelopen, maar de spelers zitten nog volop in denk- en discussiesfeer.

Moeder, wat maakt ons zo?

Van Dijck: 'Wat je kunt verwachten is een samenwerking tussen De Roovers en De Enthousiasten (met An Miller als gast). We kennen elkaar al jaren, maar hebben nog nooit allemaal samen op het podium gestaan.' Inhoudelijk wordt de titel de samenvatting van het stuk. *Ça brûle*, het brandt. Die uitdrukking nemen de makers erg ruim. Ze wijst uiteindelijk op de kwetsbaarheid van onze hele manier van leven. 'We willen het hebben over alles wat maakt dat we zijn wie we zijn, dat we eten, kopen, denken, leven zoals we nu doen, na duizenden jaren evolutie. De maatschappij zoals ze nu is, gaat de laatste jaren heel snel en zou wel eens gevaarlijk in brand kunnen raken. Niet alleen door klimaatverandering, ook door globalisering, macro-economie, alles waarin het kleine, individuele leven minder kans maakt. Daarover willen wij nadenken. Niet dat we de wereld sluitende oplossingen willen bieden. Dat is onze taak niet. Wij vertellen verhalen.'

De Bosschere: 'De werkelijkheid is soms te complex om haar rechtstreeks te vertellen. Door er een verhaal op te leggen, kun je ze toch begrijpen. Neem nu het sprookje van het meisje met de zwavelstokjes, een tekst die zeker in het stuk zal zitten. Ze kijkt bij rijke mensen naar binnen, warmt zich aan haar laatste stokje en vriest dood. Nochtans had ze verschillende keuzemogelijkheden. Ze had bijvoorbeeld een terroristische daad kunnen stellen en het huis kunnen platbranden. Dat doet ze niet. Waarom? Je kunt dat verhaal heel politiek lezen, als een metafoor voor de toestand van vandaag.'

Ryszard Turbiasz van De Enthousiasten geeft een ander voorbeeld. Een morele kwestie die hem bezighoudt: 'Als je iemand ziet verdrinken, ben je geneigd in het water te springen en hem te redden. Hulpdiensten vandaag hebben liever dat je hen belt en afwacht. *Anders zitten we misschien met twee lijken*, redeneren ze. Maar wat als ze te laat komen? De maatschappij lijkt voor te schrijven dat je niet moet helpen. Waar is dan het humanisme gebleven?'

Franstaligen vinden job in de Rand

Dankzij een actief samenwerkingsproject tussen de regio's vinden Waalse en Brusselse werkzoekenden stilaan een baan in Vlaanderen. VDAB, Actiris en Forem benutten de combinatie van vele banen in de Rand met vele werklozen in Brussel en Wallonië.

TEKST Johan De Crom ■ FOTO Kris Mouchaers

De huidige Brusselse minister van Werk Benoît Cerexhe (CDh) en zijn voormalige Vlaamse collega Frank Vandenbroucke (SP.A) slopen in de zomer van 2007 een akkoord over interregionale arbeidsmobiliteit. Het Vlaams Gewest zou Brussel jaarlijks 1000 werkplaatsaanbiedingen bij werkgevers in Halle-Vilvoorde bezorgen en het Brussels Gewest zou 6000 werkzoekenden voorstellen die voor die jobs in aanmerking komen. Per vacature in de Vlaamse Rand moeten zich sindsdien dus zes Brusselse werkzoekenden aandienen. Voor een goed begrip: de Brusselaars krijgen geen voorrang op Vlaamse werkzoekenden.

Die opdracht is voor de helft op het bureau van Harry Van Vaerenbergh van de VDAB-Vilvoorde beland. 'We halen de streefcijfers. Tussen de start in oktober 2007 en juni 2009 hebben we Actiris 3522 jobs voorgesteld in Halle-Vilvoorde, verspreid over 1504 vacatures. Tussen juli 2008 en juni 2009 gaat het over

1534 banen, waarvan 614 in de Vlaamse Rand.'

Over de hele periode van twee jaar hebben 1950 Brusselse werkzoekenden een baan gevonden in Halle-Vilvoorde. Dat cijfer verkrijgt Actiris door na te gaan hoeveel werkzoekenden uit hun databestand tewerkgesteld zijn bij alle Vlaamse bedrijven die in die periode een vacature hebben geplaatst in het kader van de interregionale mobiliteit. Of die Brusselse werkzoekenden via het samenwerkingsakkoord dan wel op eigen initiatief bij die werkgevers aan de slag gingen, valt niet uit te maken. Maar dat het akkoord mensen stimuleert om buiten hun eigen regio aan de slag te gaan, is duidelijk. Van Vaerenbergh schat dat een derde tot de helft van de betreffende 1950 jobs uit de Vlaamse Rand komen.

Jobdating

Aan Brusselse zijde zoekt arbeidsbemiddelaar Actiris geknipte profielen voor de Vlaamse jobs. De samenwerking met de VDAB verloopt

FR Les Francophones trouvent un emploi dans le Vlaamse Rand

Durant l'été 2007, l'actuel Ministre bruxellois de l'emploi Benoît Cerexhe (CDh) et son ancien homologue flamand Frank Vandenbroucke (SP.A) ont conclu un accord sur la mobilité de travail interrégionale. Chaque année, la Région flamande devait proposer à la région bruxelloise 1000 offres d'emplois auprès d'employeurs situés dans la zone Halle-Vilvoorde; la Région bruxelloise à son tour proposerait 6000 demandeurs d'emploi entrant en ligne de compte pour ces emplois. 'Aujourd'hui, les objectifs sont atteints. Entre octobre 2007 et juin 2009, nous avons proposé à Actiris 3522 emplois dans la région de Halle-Vilvoorde. De juillet 2008 à juin 2009, 1534 emplois ont été proposés, dont 614 dans la périphérie flamande', précise Harry Van Vaerenbergh du VDAB-Vilvoorde. Au cours de cette période de deux ans, 1950 demandeurs d'emploi bruxellois ont donc trouvé un emploi à Halle-Vilvoorde.

op verschillende manieren. 'Vacatures voor een lijst van knelpuntenberoepen komen automatisch op de jobsites van alle interregionale partners. Ze verschijnen tegelijk bij VDAB, Actiris en Forem', zegt Van Vaerenbergh. VDAB-Vilvoorde gaat ook actief op zoek naar vacatures die geschikt zijn voor Brusselse werkzoekenden. 'We nemen eerst contact op met de werkgevers en vragen hen of we de werkaanbieding aan Actiris mogen doorgeven. Actiris zorgt in dat geval voor de vertaling van de vacatures en plaatst ze op zijn jobsite.'

Stelt een werkgever drie of meer jobs voor in één of verschillende vacatures, dan biedt de VDAB/Actiris hem een jobdating aan. 'Een bemiddelaar van Actiris en VDAB zoeken maximaal vijftien tot twintig geschikte kandidaten bij elkaar en brengen die samen met de werkgever, bij voorkeur in het bedrijf zelf. Die werkgever legt de jobinhoud uit en voert een gesprek met alle kandidaten', zegt Van Vaerenbergh. 'Het gaat niet om sollicitatiegesprekken, maar om een kennismaking in een informele context. We hopen natuurlijk dat er meer van komt.' De VDAB en Actiris engageren zich om maandelijks minimaal twee jobdatings te organiseren.

Waalse energie

De VDAB kijkt niet alleen naar Brussel, maar ook over de taalgrens. In Halle werkt de VDAB in een team met Forem. Het team hielp van mei 2008 tot juli 2009 339 Walen aan een job. In totaal werd aan 5088 Waalse werkzoekenden een Vlaamse vacature voorgesteld. 'VDAB-Forem helpt werkgevers om vacatures voor de Franstalige doelgroep te verfijnen', legt consulente Hilde Dierck uit. Ze is enthousiast over de samenwerking. 'Waalse werkzoekenden zijn gemotiveerder dan Vlaamse omdat de werkloosheid er hoger is dan in Vlaanderen. Werkgevers zijn aangenaam verrast over de werklust van de Waalse krachten.'

Werken tussen de natuur

De voorbije tientallen jaren is in Zaventem en Diegem nogal wat natuur verloren gegaan door de aanleg van bedrijvzones. Op de grens van beide gemeenten, ter hoogte van de ring, werden een reeks hoge kantoorgebouwen uit de grond gestampt, waarin onder meer Microsoft gehuisvest is. Maar er is ook voor groen gezorgd.

TEKST Herman Dierickx • FOTO Filip Claessens

The Corporate Village, zoals het park wat protserig wordt genoemd, werd in 2002-2003 aangelegd op een terrein waar ooit een leerlooierijafdeling van de Tanneries et Maroquineres Belges gevestigd was. De bedoeling is om de plaatselijke werknemers van de nieuwe kantoren een aangename omgeving te bezorgen waar ze zich, tussen de werkuren door, kunnen ontspannen door wat rond te kuieren in de natuurzone of een terrasje te doen. Omstreeks het middaguur flaneert hier dus schoon volk door de kunstmatig aangelegde heuveltjes of genieten ze langs de vijveroever van de rust en de zon.

Waterpartij

De hoofdingang van het drie hectare grote park bevindt zich op de kruising van de Diegemstraat en de Lambroekstraat. Daar stap je dit bijzondere plekje binnen en kijk je bijna onmiddellijk op een mooie waterpartij die

het witte Crown Plaza Hotel op de achtergrond weerspiegelt. Het grootste deel van de site bestaat uit een glooiend rolgazon dat aan de buitenkanten is afgeboord met allerlei bomen en struiken. De taxus is in redelijk grote aantallen aanwezig. Op de grasvlakten zijn veel boomsoorten in een ruim verband aangeplant. Het gaat daarbij onder meer om es, esdoorn, linde en treurwilg. Uiteraard spreekt de natuurlijk aandoende waterpartij aan. Er liggen twee vlonderpaden overheen zodat je zicht hebt op de eenden, waterhoentjes en meerkoeten, en op de talloze vissen die door het nogal troebele water zwemmen. De oevers zijn afgeboord met natuurlijke plantensoorten zoals watermunt, kattenstaart of wolfsfoot. Aan de noordkant groeien stevige partijen riet en lisdodde waarin zelfs de kleine karekiet broedt. Een vlinderstruik is een aantrekkingspool voor de foeragerende vlinders, bijen, hommels en zweefvliegen.

Oude restanten

Het volledige groeiseizoen kun je bruine en groene kikkers waarnemen terwijl ze liggen te zonnen in de oevervegetatie. Libellen hebben het er ook naar hun zin: bruinrode heidelibel, houtpantserjuffer en paardenbijter zijn frequent te zien vanaf augustus. Het vlonderpad leidt je naar een wat donkere boszone met nog oude restanten van het vroegere terrein. Zo staan er onder meer enkele dikke beuken en meerdere gewone esdoorns met zwartgeklepte bladeren. Zij zijn aangetast door de inktvlekkenziekte. In de buurt ervan ontwaar je taxus, rode kornoelje en vlier die zich tegen het wandelpad aanschurken.

In het westen ligt de Woluwerivier die blijkbaar voldoende proper water bevat, zoals de verschillende soorten waterplanten laten zien. Ook hier kun je heel wat vliegend leven bespeuren. Distelvlinder, dagpauw-oog, gehakelde aurelia en enkel witjes of zelfs een oranje luzernevlinder waren heer-

Portretten uit de Far-West

Zopas verscheen een boek over de Vilvoordse wijk Far-West, waarin naast de architectuur vooral de sociale structuur van de wijk aan bod komt.

Het boek past in de reeks Accenten uit de geschiedenis van Vlaams-Brabant en is de vierde publicatie over historische sociale woonwijken. De provincie Vlaams-Brabant wil met dit onderzoek de bewoners van sociale huisvestingsprojecten bewustmaken van de historische waarde van hun woonomgeving. Het boek vertelt in woord en beeld over het leven in de wijk, zowel gisteren als vandaag.

Sinds 2001 is Far-West de officiële benaming voor een van de zeven stadswijken van Vilvoorde. Oorspronkelijk was het de bijnaam voor de tuinwijk Maurits Duché. Die werd in de jaren 20 gebouwd door de toenmalige sociale huisvestingsmaatschappij De Vilvoordse Haard, nu de Inter-Vilvoordse Maatschappij voor Huisvesting. Tuinwijken waren zeer populair na WO I, toen België oplossingen zocht voor het ernstige woningtekort. Het idee kwam uit Engeland waar Ebenezer Howard in 1902 de term tuinsteden introduceerde in zijn werk *Garden Cities of To-Morrow*. Vanuit een utopische visie pleitte hij voor nieuwe, geplande steden omgeven door landbouwgebied en groen. Socialistisch en modernistisch geïnspireerde architecten vertaalden dit in tuinwijken, een afgeslankte versie van de Engelse tuinsteden. De tuinwijk moest de ideale samenleving veruiterlijken met de klemtoon op een hecht gemeenschapsleven. In de realiteit beperkte het concept van een tuinwijk zich vaak tot een vorm en bleef het bij niet meer dan een nieuwe manier om woningen op een open en hygienische manier naast elkaar te schikken. Zo ook in de Far-West.

De huisjes waren eenvoudig, netjes en proper, hadden een voor- en een achtertuintje. En ook al was dat misschien niet de bedoeling van de architecten, er ontstond vrij snel een hechte gemeenschap, een solidaire en actieve wijk. Er ontstonden heel wat verenigingen, aanvankelijk vooral van socialistische signatuur en vanaf de jaren 50, toen er een nieuwe parochie werd opgericht, ook meer en meer van katholieke huize. Vooral sportclubs waren erg populair, met als absolute topper het kaatsen, de volkssport bij uitstek.

Dat bleef zo tot in de jaren 60. Sindsdien is er veel veranderd. De oude woningen zijn niet meer aangepast aan het hedendaagse wooncomfort. In afwachting van geplande renovaties staan heel wat woningen leeg. Het homogene karakter van de wijk uit de jaren 20 heeft plaatsgemaakt voor een divers publiek. De families die vanaf de beginjaren een hechte gemeenschap vormden, zijn grotendeels verdwenen. Vandaag wonen er heel wat migranten die vooral sociale netwerken hebben buiten de wijk. Gepensioneerden die er hun leven lang hebben gewoond en gewerkt, herkennen hun wijk niet meer. Veel cafés, die het centrum van het sociaal netwerk vormden, zijn dicht. Het verenigingsleven in de wijk bestaat vandaag vooral uit katholiek geïnspireerde organisaties en verenigingen die niet wijkgebonden zijn. Ondertussen is de Inter-Vilvoordse Maatschappij voor Huisvesting bezig met een project om de oude sociale woningen de 21e eeuw binnen te loodsen. Aan het Duchépark zullen enkele oude sociale woningen plaats maken voor bejaardenflats voor oudere sociale huurders uit de wijk.

TEKST Paul Geerts ■ FOTO Piet Janssens

lijk aan het ravotten toen ik de plek bezocht in de eerste helft van september. Stroomopwaarts ziet het water er een stuk minder fris uit, maar aan de brug ligt een leiding die regelmatig proper water in het systeem pompt.

Op de oevers groeit een grazige vegetatie zoals je die in vele voedselrijke moerassen terugvindt. Op de iets verderop gelegen voedselarmere bermen groeien bloemsoorten zoals knoopkruid, grote ereprijs en biggenkruid die andere insecten aantrekken. Er ligt een wandelpad met zitbanken op beide oevers zodat je lekker kunt verpozen terwijl je het rijke natuurleven observeert. Als je daarna in de richting van het hotel stapt, zie je dat het water tot vlak aan de gebouwen komt. De waterpartijen blijven afgeboord met die steeds weerkerende, natuurlijke soorten waarin zich een rijk insectenleven bevindt. De site kan je zeker ook in de winter bezoeken. Er valt altijd wel wat te zien.

i Sociale huisvesting in Vlaams-Brabant. Vilvoorde City, meer bepaald in de Far-West. Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis, Annelies Tollet, annelies.tollet@amsab.be, Provincie Vlaams-Brabant, dienst cultuur, 016 26 76 05, cultuur@vlaamsbrabant.be, www.vlaamsbrabant.be/accenten. Je kunt de publicatie (20 euro + verzendingskosten) bestellen via <http://mediatheek.vlaamsbrabant.be/cultuur>

Bespaar samen energie

Op 1 november start een nieuwe campagne met klimaatwijken. De provincie Vlaams-Brabant zoekt groepen van 5 tot 15 gezinnen die vanaf 1 november 2009 tot 30 april 2010 8 % energie willen besparen.

TEKST Paul Geerts ■ FOTO Filip Claessens

Klimaatwijken is een campagne die door de Bond Beter Leefmilieu (BBL) werd ontwikkeld. Ze loopt in samenwerking met de provincie en een aantal gemeenten. De gemeenten Gooik, Grimbergen, Hoeilaart, Kampenhout, Londerzeel, Lubbeek, Meise, Opwijk, Oud-Heverlee, Pepingen, Rotselaar, Scherpenheuvel-Zichem, Steenokkerzeel, Vilvoorde en Zemst gaan al zeker de uitdaging aan. Er wordt een weddenschap georganiseerd tussen het gemeentebestuur en de inwoners van de gemeente die zich groeperen in klimaatwijken. Dat zijn een aantal gezinnen die in dezelfde wijk wonen of elkaar kennen via een vereniging, een school, een club, het werk. Doel van de weddenschap is acht procent energie te besparen in zes maanden tijd.

Hoe werkt het?

Zes maanden lang noteren de gezinnen wekelijks hun meterstanden van gas en elektriciteit. Ze passen allerlei spaartips toe, zoals koken met het deksel op de pot of met de snelkookpan, het stand-by verbruik van elektrische toestellen uitschakelen, de verlichting uitdoen waar er niemand is, spaarlampen gebruiken, een spaardouchekop, de diepvriezer ontdooien, de verwarming een graadje lager zetten, radiatorfolie plaatsen, deuren dicht houden, ...

Elke groep krijgt persoonlijke begeleiding van een energiemeester. Dat is een vrijwilliger die tips geeft om energie te sparen. Met een energiemeter kunnen de deelnemers

natuurlijk

Lekker knus bijeen

De grote groep van de stuifzwammen heeft nogal wat telgen die moeilijk te benoemen zijn. Je hebt ongetwijfeld al gehoord van de parelstuifzwam of de aardappelbovist. Ook al zijn ze redelijk makkelijk te herkennen, er komen toch wel wat verwante soorten voor waarmee verwarring mogelijk is. Maar het hoeft niet steeds zo moeilijk te zijn. Een van de makkelijkst herkenbare soorten van dit geslacht is ongetwijfeld de peervormige stuifzwam die nog de hele maand te zien is. Misschien kun je ze dit seizoen zelfs nog

in december terugvinden, want het droge herfstbegin heeft ervoor gezorgd dat nogal wat zwammen later dan gewoonlijk te voorschijn komen.

De peervormige stuifzwam heeft alle kenmerken van zijn naaste verwanten, maar onderscheidt er zich van door twee makkelijk waarneembare kenmerken. Ten eerste is de vorm helemaal die van een peer, waarvan de versmallende steel wortelt op het substraat. Ten tweede gaat het om de enige stuifzwam die niet rechtstreeks op de bodem groeit,

maar wel op loofhout. Je vindt ze bijna altijd op afgezaagde oppervlakken van onder meer beuk of op liggende stammen. Ze groeien veelal in groepen die soms zijn samengesteld uit meerdere tientallen exemplaren. Op het einde van hun bestaan ontsnappen de peervormige sporen uit een centrale opening in de hoed zoals bij de meeste andere telgen van dit geslacht. Groot kun je die dingen moeilijk noemen. Met een hoeddoorsnede van een viertal centimeter en een steellengte van een vijftal centimeter kijk je niet hoog over het maaiveld. Als de zwammen jong zijn, is hun kleur overwegend vuilwit. Naarmate ze verouderen, evolueert die naar bruinachtige of loodgrijze tinten.

het verbruik van hun wasmachine of diepvriezer checken. De klimaatwijk komt af en toe samen om ervaringen uit te wisselen. Iedereen die zin heeft om iets bij te leren over energiebesparing en dat wil doorgeven aan anderen, kan energiemeester worden. Hij/zij moet geen specialist zijn in energiebesparing, maar heeft wel wat voeling met het onderwerp nodig. De energiemeester krijgt een basisopleiding en ondersteuning. Per wijk mogen er ook meerdere energiemeesters zijn, dat verlicht het werk.

Kyoto in de woonkamer

In 1997 werd er in Kyoto een internationale afspraak gemaakt om de uitstoot van broeikasgassen door de industrielanden te verminderen. De Europese Unie wil haar uitstoot met 8 % verminderen in de periode 2008-2012 ten opzichte van 1990. België heeft onderhandeld om met 7,5 % te verminderen. De klimaatwijken willen hiertoe een bijdrage leveren. Ze willen aantonen dat alle beetjes helpen en dat het mogelijk is om in een korte periode 8 % energie te besparen met kleine maatregelen en zonder comfortverlies.

In 2008-2009 deden 69 wijken in Vlaams-Brabant mee aan de campagne. 45 daarvan hebben meer dan 8 % energie bespaard. De wijken *CD&V Gooik* en *Roth weer in de weer* uit Lubbeek bespaarden met 35 % de meeste energie. 15 wijken behaalden een besparing van meer dan 15 % en 7 wijken bespaarden meer dan 20 %. In het totaal bespaarden de provincie Vlaams-Brabant met deze campag-

ne 12,56 % energie. Alle Vlaams-Brabantse wijken hebben zo samen 338 ton CO₂ vermeden, goed voor 900.000 kWh/jaar. Dit kan vergeleken worden met een auto die 3.380.000 km aflegt, of 80 keer de aardbol rondrijdt.

i

www.klimaatwijken.eu/be/

Els Cornelis, Provincie Vlaams-Brabant,
Dienst Leefmilieu, 016 26 72 55,
regiowerking@vlaamsbrabant.be

FR Ensemble, économisons de l'énergie!

Dans des quartiers dits *climatiques*, les ménages conjuguent leurs efforts pour réduire en six mois leur consommation d'énergie de 8 %. 'Dans notre quartier, nous avons économisé l'année passée près de 16 % d'énergie. Certains ménages sont même arrivés à plus de 20 %. Les participants n'en revenaient pas. Maintenant que la campagne est terminée, ils continuent à s'investir pour le climat et à relever leurs compteurs', nous explique Els Pauly, qui fut l'année dernière maître de l'énergie d'un quartier climatique à Hoeilaart. Une nouvelle campagne démarrera le premier novembre prochain dans plusieurs communes du Brabant flamand. Les participants entendent démontrer que de petits efforts peuvent également contribuer à la réduction des émissions de CO₂.

Els Pauly Energie-meester in Hoeilaart

Els Pauly was vorig jaar energiemeester in Hoeilaart. 'Op een wijkfeest legden we een lijst waarop mensen zich konden inschrijven om mee te werken aan de klimaatwijk. We waren met tien gezinnen. Op twee vergaderingen hebben we de energielijst ingevuld en tips gegeven. Dat was heel tof. Mensen begonnen spontaan ervaringen uit te wisselen. We kregen ook geregeld informatiebundeltjes. Dat vonden de deelnemers heel interessant. In totaal hebben wij met onze wijk bijna 16 % energie bespaard; het dubbele van het streefdoel. Sommige mensen zaten zelfs op meer dan 20 %. De deelnemers waren echt in de wolken. Ook nu de campagne gedaan is, blijven ze in de ban van energiebesparing en blijven ze hun meterstand opnemen.'

'De belangrijkste tips voor mij zijn om alle elektrische toestellen uit te schakelen als je ze niet gebruikt. Dus geen senseo of tv in stand-by, en koken met het deksel op de pot. Dat is heel concreet en tastbaar. De grootste besparing kan je realiseren door de verwarming een graadje lager te zetten. Alleen daarmee kan je al 7 % besparen.' Els Pauly doet niet mee aan de volgende campagne. 'Wij hebben al 16 % bespaard, nog eens 8 % is niet realistisch. Maar ik denk dat er veel nieuwe mensen willen meedoen. Ik kan het ze alleszins aanraden.'

Je vraagt je waarschijnlijk af of de soort eetbaar is? In principe wel, maar ze is weinig genietbaar tenzij in het jeugdige stadium, al is het vlees altijd aan de taai kant. Toch raden steeds meer paddenstoelenkenners af om zwammen of paddenstoelen te eten. Steeds meer soorten worden almaar zeldzamer. Zo kan de soort in kwestie minder sporen en nageslacht produceren. De lokale groeiplaats blijft meestal wel bestaan, ook nadat de paddenstoelen verdwenen zijn. De niet zichtbare, ondergrondse zwamvlok (mycelium) blijft immers intact en zet onder normale omstandigheden opnieuw vrucht in het gunstige seizoen.

De plek waar ik tot hiertoe het meeste peervormige stuifzwammen bijeen zag,

was in de Kapucijnendreef in het Arboretum van Tervuren. Daar waren vorig jaar in november een tiental groepen met vele stengels te zien. De kans is groot dat ze er dit jaar opnieuw voorkomen. Maar ook in andere gebieden van de Rand heb je een redelijke kans om ze te zien of om andere stuifzwammen te vinden. Je zult merken dat ze altijd rechtstreeks op de bodem groeien en dus niet op dood hout zoals de peervormige stuifzwam (saprofiet). In een goede paddenstoelengids of op het internet kun je opzoeken welke soorten het precies zijn. Keuze genoeg.

TEKST Hermand Dierickx ■ FOTO Herman Dierickx

Tussen kunst en natuur

FeliXart Museum gaat lokaal en internationaal

Een bezoek aan het Felix De Boeckmuseum is beslist de moeite waard. De site vormt een oase van rust in het sterk verstedelijkte Drogenbos. Het terras aan de achterkant van het imposante museum biedt een heel apart uitzicht op de hoogstammige fruitboomgaard, de ecologische kruidentuin en de ouderlijke hoeve van de kunstschilder.

TEKST Gerard Hautekeur ■ FOTO Filip Claessens

De Boeck spreekt tot de verbeelding. Hij was boer op de ouderlijke boerderij in Drogenbos en leefde er in bijna perfecte harmonie met de natuur. Tegelijk was deze autodidact een bijzonder productief schilder, die een indrukwekkend oeuvre van 4000 werken naliet. 'De Boeck behoort samen met Victor Servranckx, Karel Maes, Jozef Peeters en Georges Van Tongerlo tot de eerste generatie van modernistische schilders in België. Hij wordt gerekend tot de pioniers van de abstracte schilderkunst,' aldus Raf Heylen, de zakelijk leider van het museum en Sergio Servellon, artistiek directeur.

Internationaal

Heylen en Servellon zijn net terug van een bezoek aan het Groninger museum dat abstract werk van Wobbe Alkema tentoonstelt, maar ook werk van De Boeck in de verf zet. 'De Nederlandse kunstenaar stond in contact met De Boeck en voelde zich door hem erkend. Ook in Utrecht waren er recent nog werken van Felix De Boeck te zien. Het wijst op de internationale uitstraling.'

Servellon en Heylen benadrukken dat de site rond De Boeck geen museum is als een ander. 'Het ligt op het kruispunt van kunst en natuur. FeliXart is de verzamelnaam voor alles wat gebeurt onder het motto kijken naar kunst én de kunst van het kijken. FeliXeco duidt op alle natuuractiviteiten die opgezet worden rond de hoeve en de boomgaard. Een tijdje geleden gooiden we het roer om, van een in zichzelf gekeerd museum toegespitst op de kunstverzameling naar een extravert museum. De nieuwe, verkorte naam FeliXsite wijst op de symbiose tussen een museum voor beeldende kunst en een inspirerende ecologische werking.' Ook de nieuwe Vlaamse Regering engageert zich in de omvorming van het museum. In het regeerakkoord staat dat de site uitgebouwd zal worden 'tot een geïntegreerd project van kunsten, erfgoed en milieubeleid met toeristische aantrekkingskracht'.

Ecologie

De ecologische dimensie past volledig in de geest van De Boeck. 'We investeerden de voorbije jaren in de verfraaiing van de omgeving. Zieke bomen werden gekapt en ver-

Maurice Carlier Licht in beweging

Maurice Carlier (1894-1976) was een van de pioniers van de abstracte beeldhouwkunst in België. Ondanks zijn indrukwekkende en veelzijdige oeuvre, is zijn werk vandaag weinig gekend. Carlier was architect en meubelontwerper. Vanaf de jaren 30 experimenteert hij met schilderkunst in een door het expressionisme beïnvloede stijl. Na de oorlog raakt hij gefascineerd door monumentale openluchtbeeldhouwkunst. Zijn vormentaal neigt van figuratie naar abstractie. De tentoonstelling toont de stilistische evolutie van Carliers werk. Deze retrospectieve brengt ongeveer 150 nooit eerder samengebrachte werken samen.

Van 4 oktober tot 31 januari 2010,
02 377 57 22, www.FeliXart.org

vangen door jonge identieke hoogstamfruitbomen. We kiezen voor streekeigen fruitteelt en kunnen daarbij rekenen op de samenwerking met het Regionaal Landschap Zenne, Zuun en Zoniën. In de traditie van De Boeck creëren we rond de hoeve weer ruimte voor volkstuintjes, beheerd volgens de principes van het ecologisch tuinieren. Felix De Boeck stelde tijdens de oorlog grond ter beschikking van families uit de buurt om er aardappelen te telen en in hun basisvoeding te voorzien. Ook na de oorlog kregen gezinnen de kans om er een tuintje te houden. Een extra troef voor Drogenbos en omgeving wordt de renovatie van de ouderlijke hoeve. Raf Heylen en Sergio Servellon hopen dat ze tegen 2013 gerestaureerd zal zijn. 'Ze moet de bezoeker een inzicht geven in de leefwereld van de boer-kunstschilder. Van de hoeve naar het museum is het letterlijk en figuurlijk maar een kleine stap.'

Drie platformen

Het museum van beeldende kunst brengt tentoonstellingen op drie platformen. Ten eerste zijn er *aspecten* of de thematische tentoonstellingen rond De Boeck op basis van een selectie uit zijn werk. Het tweede platform *reflecties* focust op de betekenis van abstracte kunst en modernisme waaraan De Boeck duidelijk uiting gaf. Maar het is ook een reflectie op de relatie tussen hedendaagse kunst en de omwenteling die De Boeck en zijn tijdgenoten hebben teweeggebracht. Ten derde is er het platform *talenten*. Het museum neemt het peterschap op van jong, veelbelovend talent door werk van hen tentoon te stellen en te promoten.

EN Interface of art and nature

The Felix De Boeck Museum is a must-visit destination. The site is a haven of peace in the midst of heavily urbanised Drogenbos. The terrace at the back of the impressive museum offers a splendid view of the tall fruit trees, the ecological kitchen garden and the artist's parental farm. 'The FelixXart Museum is located at the crossroads of art and nature. FelixXart is a term covering everything to do with art. FelixXeco stands for all the nature activities established around the farm and orchard. Some time ago we decided on a change in direction, from an inward-looking museum focused on the art collection to an outward-looking, more extravert type of museum. The new shorter name FelixSite reflects the complementary relationship between a visual arts museum and inspiring ecological activities', according to Raf Heylen (the museum's commercial manager) and Sergio Servellon (artistic manager).

Iberische traditie

Als tapasfan is het in de Vlaamse Rand eerder moeilijk om je honger te stillen. Gelukkig kun je terecht bij Tapas Pepe, vlakbij de markt in Groot-Bijgaarden. De Spaanse furie Rosita Rodriguez ontvangt haar klanten hier in een typische mediterrane sfeer.

Tapas Pepe is gegroeid uit het toeval. Nadat Rosita Rodriguez haar baan verloren had, besloot ze het roer om te gooien en net als haar man een eigen zaak te beginnen. 'Mijn man, Jose Saucedo, baat hier al 25 jaar frituur Pepe uit. Pepe is de Spaanse vervorming van Jose. De frituur heeft intussen een grote naam bekendheid in de buurt en rendeert goed. Omdat we beiden van Spaanse afkomst zijn en ik graag kook, besloten we een tweede zaak te openen. Zo werd vier jaar geleden ons restaurant Tapas Pepe geboren. Onze kok bereidt traditionele Iberische gerechten volgens mijn eigen persoonlijk familierecept', vertelt Rosita.

We nemen plaats in de kleine maar gezellige tuin en genieten nog even van de laatste zonnestralen. We hebben het hele rijk voor ons alleen, want we zijn de enige klanten in het restaurant. Samuel, een charmante jongeman, vraagt ons of we een keuze hebben kunnen maken. We vragen hem wat hij ons zou aanraden als aperitief. 'Als je een zoutebek bent, dan moet je onze *Cocktail Pepe* (€ 4,5) proeven. Als je liever iets droger hebt, dan neem je best de *Aperitief van het huis* (€ 3), droge sherry met sprite.' Zo gezegd, zo gedaan. De *Cocktail Pepe*, gemaakt op basis van bacardi, pasoa, ananassap en grenadine, is zalig verfrissend.

Kleine lekkernijen

Als we de menukaart bekijken, komt het water ons in de mond. Hier serveren ze alle-

maal typische Iberische gerechten tegen een zeer betaalbare prijs. Voor ongeveer € 50 kan je genieten van een heerlijke maaltijd voor twee personen. Omdat we echt niet kunnen kiezen, en omdat we eerlijk gezegd ook een beetje van alles willen proeven, bestellen we allerlei kleine porties of tapas. Groot is onze verbazing wanneer meer dan vier van onze bestelde gerechten niet beschikbaar zijn. 'Onze oprechte excuses, morgen vertrekken we voor drie weken op jaarlijks verlof en we hebben slechts een beperkte voorraad in huis omdat we steeds met dagverse producten werken. Daarnaast zijn ook veel van onze leveranciers op vakantie', geeft Samuel toe. Dit is toch een teleurstelling.

Al snel na onze bestelling kunnen we beginnen met smullen: *Champinoñes* (€ 5), heerlijke *Jamon* (€ 8) of Serranoham, *Albondigas caseras* (€ 3,5) of gekruide gehaktballen in een tomatensausje, *Anchoas en vinagre* (€ 4) of anjovis in azijn, *Gambas al ajillo* (€ 5) of gambas met look, *Lomo a la plancha* (€ 4) of sappige varkenslapjes, *Patas Bravas* (€ 3,5) of de typische Spaanse patatjes met pikante saus, *Pimientos picantes relleno* (€ 4,5) of gevulde pikante paprika. Alles smaakt even lekker en vers. Afsluiten doen we met een echte klassieker die altijd smaakt: *Crema catalana* (€ 4).

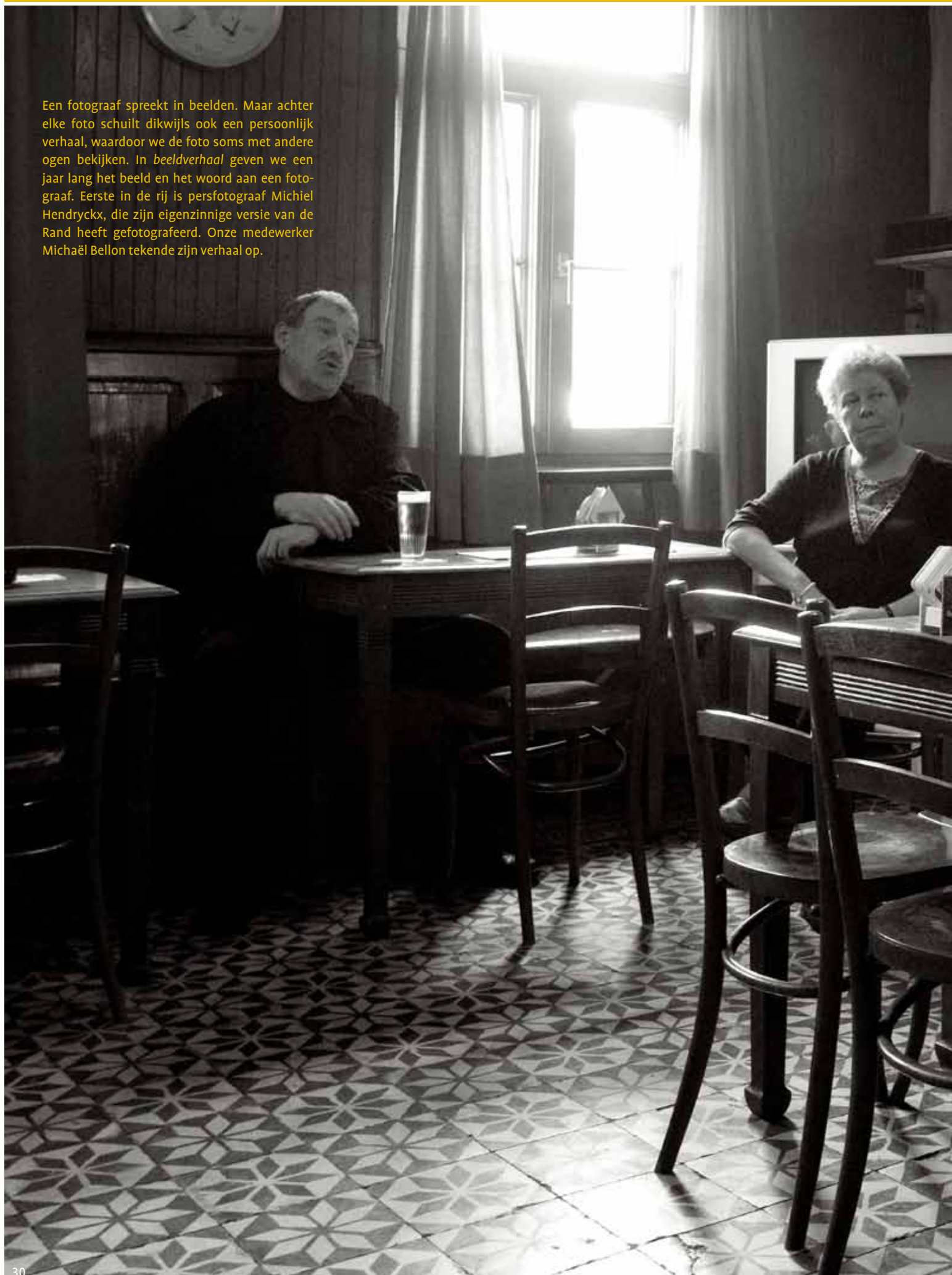
TEKST Sandra Szondi ■ FOTO Kris Mouchaers

i Tapas Pepe

Brusselstraat 210, 1702 Groot-Bijgaarden,
02 466 76 72, info@tapas-pepes.be,
www.tapas-pepe.be

Open dinsdag tot vrijdag van 11 tot 14 uur en
van 18 tot 22 uur, zaterdag van 18 tot 22u,
zondag van 11.30 tot 14 uur en van 18 tot 22 uur.
Open op feestdagen.

Een foto graaf spreekt in beelden. Maar achter elke foto schuilt dikwijls ook een persoonlijk verhaal, waardoor we de foto soms met andere ogen bekijken. In *beeldverhaal* geven we een jaar lang het beeld en het woord aan een fotograaf. Eerste in de rij is persfotograaf Michiel Hendryckx, die zijn eigenzinnige versie van de Rand heeft gefotografeerd. Onze medewerker Michaël Bellon tekende zijn verhaal op.

**Sint-Pieters-Leeuw,
Jean Baptist Cardijnstraat**

**Een weekdag, net over de middag,
in café In de Oude Smis van Mekingen**

Als je dit café binnenkomt, geloof je niet wat je ziet. Dit is teruggaan in de tijd. Je doet de deur open en je valt binnen in het begin van de twintigste eeuw. Het is geen Bokrijkachtig geval. Het is echt. Alle gasten zitten apart aan een tafeltje rondom, maar ze babbelen wel allemaal met elkaar. Ze kennen elkaar goed, maar dat wil niet zeggen dat ze te dicht bij elkaar gaan zitten.

Als je trakteert en eventjes mee babbelt, herneemt het gesprek na een tijdje alsof je er niet bent, en dan kan je dit soort foto's nemen. Het is geen spectaculaire foto, maar uiteindelijk toch weer wel. Die televisie heb ik bewust mee gefotografeerd omdat je daaraan ziet dat dit allemaal écht is. Iemand die een bruin café wil, zet daar niet zo'n tv neer.

Behalve de waardin zijn het natuurlijk allemaal mannen. De postbode was er ook, maar ging snel weg omdat hij eigenlijk aan zijn ronde bezig was en niet op de foto wilde.

MICHIEL HENDRYCKX

Tussen authenticiteit en aanpassing

'Wij zijn een solidair volk. Arameeërs hebben geen eigen land, maar ons geloof verbindt ons over de hele wereld', zeggen Feyas Sebahat en Edip Colpan in het Aramees jeugdhuis in Zellik.

TEKST Johan De Crom ■ FOTO Filip Claessens

We onderwijzen onze kinderen over de Aramese cultuur, maar we organiseren ook Nederlandse lessen.' Stilletjes en bescheiden word je van een gesprek met de verre nakomelingen van de Aramese bevolking uit het oude Mesopotamië, de grondleggers van onze westerse beschaving en christelijke tradities. Met trots vertellen schoonbroers Feyas Sebahat en Edip Colpan, voorzitter en medewerker van het *Aramees Jeugdhuis* in Zellik over de rijke geschiedenis van hun volk. Ze staan nog met één been tussen Tigris en Eufrat en dragen in hun stemtimbre de kwetsuren van een beschadigd volk, dat veelvuldig werd uitgemoord en verdreven. Hun identiteitsgevoel is er door versterkt. Edip en Feyas tonen me geschiedenisboeken met foto's van muurschilderingen in Syrisch of Aramees schrift.

Rijke geschiedenis

De geschiedenis van de Arameeërs gaat zo'n 4500 jaar terug. Ze zijn een van de oudste volkeren ter wereld en bekeerden zich als eer-

sten tot het christendom. Het centrum van hun beschaving lag in het oude Syrië (Aram), met hoofdstad Aram Damascus. De opkomst van de islam dreef de Arameeërs uiteen, maar in Zuidoost-Turkije bleven ze sterk staan. Tot 1895-1896, toen op bevel van sultan Abdul Hamid II 300.000 leden van christelijke groepingen werden vermoord, waaronder veel Arameeërs. In 1915 voerde Turkije een genocide uit op de Arameeërs. 'De discriminatie van Arameeërs is zich blijven doorzetten, wij hebben die aan den lijve ondervonden', stelt de 52-jarige Edip. 'Christenen mogen er maximaal lagere school volgen en gezagsfuncties als politieagent of onderwijzer zijn niet voor hen weggelegd. Het is de reden waarom wij met een groep families uit Binkelp in het oosten naar Istanbul zijn verhuisd. Door de anonimiteit van de grootstad ben je er veiliger dan in een klein dorp.'

Exodus

In de jaren 1970-1980 laaiden de spanningen in Turkije weer op en er volgde een exodus van Arameeërs naar West-Europa, Zuid-

DE Zwischen Authentizität und Anpassung

'Aramäer sind willensstarke Menschen, die überall hin ihre Eigenheit mitnehmen und ihre Entstehungsgeschichte lebendig erhalten. Wir sind solidarisch miteinander. In Ermangelung eines eigenen Landes stützt sich die Solidarität auf die Religion. Gleichzeitig passen wir uns überall auf der Welt an. Ich bin stolz, Belgier zu sein und in einem Land mit offener Einstellung zu wohnen, in dem es sich leben lässt und ich die Möglichkeit erhalte, ich selbst zu sein', sagt ein zufriedener Feyas Sebahat. Die Familien aus der Gegend von Binkelp (Türkei) sind 1987 über Istanbul nach Belgien gezogen. Nach Zwischenstopps in Molenbeek und Jette wohnen sie nun seit rund fünf Jahren mit etwa 250 Menschen in Zellik. Feyas hat dort ein aramäisches Jugendhaus gegründet.

Amerika en Australië. Edip ontsnapte in 1980 aan zijn legerdienst door 'op vakantie' naar Nederland te vertrekken. In 1994 verhuisde hij van 's Hertogenbosch naar Zellik. Hij had geen diploma toen hij in de lage landen arriveerde, maar hij hielp zich uit de slag als kleermaker en lasser.

De families uit Binkelp trokken in 1987 van Istanbul naar België. Na haltes in Molenbeek en Jette wonen ze nu ruim vijf jaar met zo'n 250 mensen in Zellik. Feyas heeft er het Aramese jeugdhuis opgericht. 'We organiseren feesten, voetbaltoernooien, dansgroepen, culturele thema-avonden, livemuziek, kooklessen of een barbecue. We geven de kinderen les in onze taal en geschiedenis. De ouders kunnen Nederlands volgen', licht Feyas toe. 'Arameeërs zijn doorzetters die overal hun eigenheid uitdragen en hun ontstaansgeschiedenis levendig houden. We zijn solidair met elkaar. Bij gebrek aan een eigen land steunt die solidariteit op religie. De Arameeërs vormen een sterke gemeenschap in Zweden. Daar hebben we twee eigen televisiestations waarop het wel en wee van alle Arameeërs ter wereld gevolgd kan worden.' In België hebben de Arameeërs vier eigen Syrisch-Orthodoxe kerken gebouwd (in Duitsland zestig). 'Allemaal met eigen middelen, want België erkent de Syrisch-Orthodoxe godsdienst niet, wel de Grieks-Orthodoxe', merkt Edip op.

'Tegelijk passen wij ons overal ter wereld aan. Ikzelf spreek Aramees, Turks, Koerdisch, Frans, Nederlands, Engels en een beetje Duits. Ik ben fier een Belg te zijn en in een land met een open geest te wonen, waar het leven maakbaar is en je de kans krijgt om jezelf te zijn', zegt een tevreden Feyas. Hij verzorgt de marketing van een Aramees familiebedrijf dat in snoepjes handelt. Edip heeft een eigen zaak van voedingswaren.